

Eingelangt am 21 JUL 1915

mit Beilagen

29. številka.

Maribor, dne 22. jula 1915.

XLIX. tečaj.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se določila do odpovedi. — Udjje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravljanje: Koroska cesta štev. 5, sprejema naročnino, inserati in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglaševalne primeren popust. V oddelku „Mala naznana“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoidne. — Nezaprtje reklamacije so poštnine proste.

Obitelnica bitke pri Visu.

Dne 20. julija 1866 se je vršila slavna pomorska bitka pri Visu. V Mariboru rojeni admiral Tegetthoff je povlejal avstrijskemu brodovju. Zadnji torek je bila torej obitelnica tega velevažnega dogodka. Prejšnja leta z ozirom na našega „zaveznika“ Italijana nismo smeli dati prosto duška svojim čustvom z ozirom na sijajno zmago nad Italijani pri Visu. Letos je drugače. Zaveznik, kateremu mi Slovenci nikdar nismo zaupali, ker smo ga poznali od bližu, nam je v največji sili postal nezvest in nas zahrbno napadel. Za to je prav, da se letos brez vsekoga zadrlka in oziroma spominjam slavnega čina naše nikdar premagačne mornarice in velikega poraza po številu močnejšega italijanskega brodovja.

Ko je Lahom 1. 1866 izpodletelo na kopnem, poskusili so na morju z močnim svojim brodovjem, na katerega so zelo veliko zaupali. Saj so mislili, da se njih brodovje lahko meri z vsakim sovražnikom. Da se izpopolni, so najeli pri Francozih tristo milijonov frankov posojila. Za italijansko mornarico se je delalo v vseh angleških, francoskih in ameriških ladjedelnicah in livarnah noč in dan. Pa tudi Avstrija ni držala križem rok. Tudi ona je zboljševala in popravljala svoje brodovje in delalo se je prav pridno v arzenalih v Pulju in Trstu, toda vse to ni bilo niti senca v primeri z onim, kar se je delalo v italijanskih lukah Brindizi, Tarentu in Jakinu. Ko so izgotovili Italijani svojo najboljšo ladjo „Affondatore“, vzkliknil je vsakdo, kdor jo je videl: „Ta ladja sama lahko potopi vse avstrijsko brodovje!“ Toda prišlo je drugače.

Dne 16. julija je zapustil poveljnik italijanskega brodovja admiral Persano s 34 ladjami jakinsko luko, da spoči, kakor so Italijani bahtato govorili, — avstrijske ribiške čolne iz Adrije. Plul je proti otoku Visu, na katerem je bilo več naših trdnjav. Dne 18. julija so začeli Lahi streličati na prvo trdnjavico; smočnišnica se vname in razleti; tudi v drugi trdnjavici so napravili Lahi veliko škodo. Drugi dan so nadaljevali boj. Toda med tem je naša posadka dobila od admirala Tegetthoffa brzojav, v katerem je stalo: „Držite se! Jaz pride!“ Tegetthoff se je bližal z avstrijskim brodovjem, ki je štelo 27 večinoma starejših in lesnih ladij. Ladje lesene, a srca mornarjev so bila jeklena. O bitki sami je admiral Tegetthoff poročal cesarju na Dunaj s temi besedami:

„Zjutraj (dne 20. julija) sem zadel pod Visom ob sovražno brodovje. Imelo je 32 ladij, med njimi „Affondatore“ in enajst oklopnic. Med bojem udari „Nadvojvoda Ferdinand Maks“ na sovražno oklopničo in jo potopi. Druga je zletela v zrak. Stiri oklopnice so obkrožile ladjo „Cesar.“ Ta pa odbije vse štiri. „Cesar“ je pri tem izgubil dimnik, jambor in bompres ter ima 22 mrtvih in 82 ranjencev . . . Razven na „Cesarju“ je 10 mrtvih in 42 težko ranjenih. Rane so prizadete največ vsled puškinih strelov in samokresov. Poškodbne so razun na „Cesarju“ samo neznačne. Sovražne kroglice so prevrtale topničarke. Brodovje je popolnoma sposobno za boj. Moštvo je najboljše volje. Po dveurni bitki smo porazili sovražnika in osvobodili Vis.“

Slavna zmaga naših junaških mornarjev se je bliskoma raznesla po celem svetu. Junaškemu poveljniku in njegovemu moštву so od vseh strani peli slavo. Po Dalmaciji so se vršile ljužske veselice in slavnosti. Tepeni Persano pa je odplul proti Italiji. Ko je doseglo brodovje v jakinsko luko, ga je čakalo tam ogorčeno in razjarjeno ljudstvo. In da je razjarenje še večje, utone pred njegovimi očmi v mestni luki na zaobljenih poškodbah „Affondatore“, ki je

bil sam dovolj močen, da potopi vse naše ladje. Italijani si zakrijejo oči, da ne vidijo te sramote, nesrečnega Persana pa sprejmejo na nečoven način z vsakovrstnimi psovkami in zasramovanjem.

Spomin na viško bitko nam je posebno letos drag, ko zopet vidimo avstrijsko in italijansko brodovje v boju med seboj. Način bojevanja je seveda drugačen kot leta 1866. Toda duh junaštva, podjetnosti in domoljubja je pri naši mornarici isti kakor pod Tegetthoffom. To so pokazali že doseđanji dogodki v Jadranskem morju. Za to trdno zaupamo na svojo mornarico ter smo prepričani, da bo ime admiraala Hausa v zgodovini istotako z zmago in slavo ovenčano, kakor je ime Tegetthoffovo. V to pomoži Bog!

Slovenka izdala italijansko skrivališče.

Florijan Vrbnjak, doma iz župnije Žalec, ki služi sedaj pri gorskih topničarjih, nam piše dne 15. julija z italijanskega bojišča:

Po devetmesečnem bojevanju na severnem bojišču je bil moj oddelek pred širimi tedni poslan na južno bojišče proti hinavskemu Lahu. Nastavljeni pa smo tu v severozahodnem delu goriške dežele blizu trdnjavice B... Kakor pri Gorici, tako tudi tukaj sovražnik ne more nikamor naprej, dasiravno porabi silno mnogo streliva.

Dne 13. julija (torek) okrog 9. ure predpoldne, pride k nam brhko dekle in nas lepo slovensko pozdravi: „Dobro jutro, fantje!“ Vprašala je po stotniku. „Samo s stotnikom hočem govoriti. Imam mu nekaj povedati.“ Peljali smo jo k našemu poročniku, ki je rodom Hrvat in prav dobro razume slovenski. Delel mu je povest, da je slučajno izslēdilo pol ure odtod italijansko skrivališče v neki votlini. Poročnik je takoj odredil, da gre patrulja osem mož iskat dočito skrivališče. Mladenkova nam je bila kažipot. Vodila nas je po stranskih potih in nas je nekako proti poldnevnu privdelala na skalo, pod katero je bilo domnevano skrivališče. Dekle nam je svetovalo, naj se razdelimo v dve gruči. Ena naj gre z leve, druga z desne strani nad Lahe, ki so po njenem mnenju gotovo v jami. Mladenkova je šla z nami. Previdno se plazimo proti skrivališču. Naš trud ni bil zaman. Obide gruči sta hkratu prišli do jame in res tam našli 18 Italijanov, ki so udobno spali v skrivališču. Med njimi je bil tudi en častnik. Seveda smo jih prebulili in po svoje „pozdravili“ ter jih končno razorozili. V jami so imeli telefon, vse polno zemljevitrov in drugih važnih reči. To Vam je bilo veselje, ko smo prignalni ujete Italijane v naše taborišče!

Poročnik je vrlo slovensko dekle, ki je imelo glavno uslugo, da smo polentarie presenetili, z laskavimi besedami pred vsem moštrom pohvalil in jo tudi obdržal. Veselega obraza se je vrla planinska hči poslovila od nas. Dotično skrivališče se je nahajalo, kakor je naš poročnik izračunal, na važnem prostoru in celo blizu italijanskih postojank.

Včeraj je začela italijanska granata mojega prijatelja Franca Jerebič iz Šmarja. Odtrgal mu je glavo. Bil je vrl fant. Pókopal smo ga v neki gorski kotlini.

Vsem čitateljem „Slovenskega Gospodarja“ iskrene pozdrave!

Slovenec med Dalmatinči.

Simon Dolenc od 26. domobranskega pešpolka, doma iz Mihovec, župnija Cirkovce na Dr. polju piše svoji sestri:

K Tvojemu godu Ti želim vse najboljše, posebno pozdrave; naj Ti bo steča povred mila. Šest dolgih mesecov je minilo, odkar sem se poslovil od doma, ga zapustil in šel daleč v neznane kraje, pa Bog dej in Marija, da bi se še mi vsi skupaj našli v naši rojstni hiši, zraven ljubih staršev, ker moje srce si že zmiraj želi priti zopet enkrat v ljubo domovino. Jaz še imam zmiraj upanje na preblageno Devico Marijo, da me bo še zanaprej varovala, tako, kakor do sedaj. Sedaj Ti še hočem nekaj popisati o našem življenju in kako se Italijani trudijo, da bi nas premagali in

pregnali iz naših postojank. Mi se jom tako krepko ustavljamo, da je ves tijihov trud zamora. Pri vsakem napadu so dobro odbiti in se morajo vrati s krvavimi glavami in velikimi izgubami nazaj, odkoder so prišli. Kakšno je pa topništvo? Laško topništvo strejja noč in dan ter meče granate in šrapnole na našo stran, pa brez uspeha. Mi se pred kroglimi lepo poškrijeno po gozdu in se celi dan prav veselo zabavamo, granate pa zmiraj trčijo preko nas na kakšen hrib, kjer ni nič drugačega, kakor kakšna ptica. Pa še tista beži v stran, da sovražnik sploh ne napravi nobene škode. Sedaj že traja celo mesec ta grozna borba, pa Italijani so se zmiraj na tistem mestu, kakor so bili v začetku vojske, če še pa traja en mesec, tedaj jim bo pa tako zmanjšalo strelivo, ker ga sedaj preveč naglo trošijo. Ko se napravi noč, tedaj se pa tudi mi pripravimo za boj, ker pončič nas najbolj napadajo, po dnevu se pa ne upojo približati, ker se nas zelo bojijo. Le imejmo upanje, da bomo premagali vse naše sovražnike in vse z božjo pomočjo premašljmo, ter se še zanaprej hrabro borimo, mi tukaj z orožjem. Vi pa doma z rožnim vencem, da bo zmaga naša. Jaz sem večinoma med samimi Dalmatinči, ki govorijo hravščinski, ca se lahko razgovarjam, nadalje so tudi Čehi in Nemci. Slovencev nas je le malo število. Med temi sta mi največja in najboljša prijatelja le dva, spopaj podpisana. „Slov. Gospodarja“ redno dobivam vsak teden. Le skrbite, da ga boste plačivali, dokler Vam ne bo znano, da počivam pod hladno zemljo. Prav srčne pozdrave pošiljam celi župniji, vsem našim sosedom in sorodnikom, znanem in prijateljem, očetu in materi, bratom in sestri, najbolj pa Tebi, dragi sestra Helena! Pozdravlja tudi Matija Megla, doma od Velike Nedelje in Jožef Divjak, doma iz Štok pri Svetinci.

Sv. Gora pri Gorici.

Goriški „Novi Cas“ piše:

Zečenja laškega barbarstva se pri nas vedno bolj množe. Naj gledamo kamor hočemo, povsed se javlja Lah kot divjak pred nami, ki ima svojo brezrečno in mrzlo zadoščenje v tem, da ubije in trpiči naše ljudi, da razdira in uničuje vse, kar je naše ljudstvo ljubilo in pri čemur je skozi spletja sodelovalo. A zdi se, da ima še posebno veselje na tem, da končuje cerkev po naših vasih in svetišča, na katera smo vezani z vso dušo in z vsem srcem. To je njegovo veselje, pridebljeno iz samega pekla! Pravčni Bog kaznju takoj delo!

Listi so že povsed poročali, da je Lah obstreleval svetišče in samostan na Sv. Gori brez vsakega zadostnega in pametnega razloga. Saj če bi na vrh Sv. Gore izstrelil tudi vse granate, ki jih v svojih skladisih ima, bi svojega domišljenega namena vendar nikdar ne dosegel. Tega se mora tudi on sam zavedati. Streljal je torej za svetišče in samostan samo radi teg, da bi vse uničil in končal. Svetišče je posvečeno Materi Božji, služi proslavi Božji. Dol ž njim — tak je bil njegov sklep, navdihnen mu od samega pekla.

Prijatelj našega lista je bil te doi na Sv. Gori. Napravil nam je malo poročilo o svojem obisku svetogorskega svetišča. Čtajte in spoznavajte iz njega, kako besno sovražstvo ima Lah do vsega kar je nam najdražjega in kako upravičen je rek: Raje umreti kot priti pod Lahom. Evo poročilo:

„Kakš je tam gori s svetiščem? To vprašanje mi je bilo pri sreči. Nemir in zopet nemir me je spreleval, čim bolj sem korakal naprej. Prišla sva na vrh. Grobija nam je zastavila pot. Počitka nisva iskala. Sla sva takoj dalje, da bi videla, kako je s svetiščem. Glavna vrata niso bila dostopna. Stranska tudi ne. Ostala je še ena pot: skozi samostan v cerkev.

Samostan! Pričel sem gledati razdejanje na lastne oči. To ni več samostan, to je grobija, to so razvaline. Strehe in podstrehe ni več; ni več drugega nadstropja; razbito je prvo nadstropje in podrtja gre na mnogih straneh globoko do tel. Le goli zidovi štrle proti nebnu, med njimi pa tramovi, razbita okna, sobna oprava, vse pomešano s stenskim ometom, z opeko in kameni in kamenjem. Stene na južni strani kažejo ogromne luknje. Tu so vdarejale granate ter povzročale odprtine in razpoke v zidovih. Kjer so kaka vrata, so več ali manj odprta. Zračni pritisk je tolik, ko granate razpočijo, da gre vse v bližini se svojega še tako trdnega mestu. Stopnice, ki vodijo iz pritličja višje, so deloma popolnoma razrušene, ker je ob zid v njih neposredno sosedstvo padla granata. Treba biti zelo oprezen, ko greš navzgor; le malo bolj trd korak, in stopnice se zrušijo. Prostori v pritličju, kjer so bila v samostanu drugače prenočišča za romarje, niso deloma nič drugega kot podrtija. Vidi se, da so granate s svojo neizmerno silo udarjale

na nekaterih mestih preko celega poslopja do podzemlja na severni strani, kjer so vse zdrobile. Tu se pozorno tudi sledovi požara.

Kakor bi sovražnik pred našimi očmi sreči trgal iz prs ljubljenebita tako je bilo vsem, ki so gledali na Sv. Goro, ko jo je uničeval požar. Pomagati pa niso mogli. Plameni so švigli iz globokega dima, ki se je kakor druga gora vzdigoval nad svetiščem, visoko v mrak in temno noč, edini plameni na Geriškem na kresno noč. Daleč povsed so ozanjali nesrečo, ki je s svetiščem zadela celo ljudstvo. Turki so javljali nekdaj kresovi po gorah; tadi plamen na Sv. Gori je javljal Turki, ki nas tolovajsko napada in nam končuje naše svetišče. Loke so stiskali ljudje, polni svetega srda nad Lahom in eno željo so imeli vsi, naj bi Bog nucič vse njegovo prizadevanje in vse načrte njegove razbil.

Streha srednje ladje je razbita. Neizmerna grobija je po tleh; tramovi, deske, opeka, kamenje, omet, vse drugo z drugim pomešano. Skozi razbito in padlo streho je bil dež na tla. Pri obhajilnem oltaru sredi cerkve vse polne grušča, ki pokriva oltarno mizo in prostor krog altarja. Tabernakel zganjen in odprt; vrata k altarju porušena; alterni prit preko altarja na tleh. Ogromna sovražna granata je priletela ravno v streho nad klopmi pred prezbiterijem in vrgla ob tla vse, kar je doseglj; klopi spodaj deloma razbiti, deloma pokrite z gruščem. Slika, ki nam je gori visoko predstavljala prikaz Blažene Device Marije, je zrušena. Samo pastirico Uršulo vidijo še, ki kleči in gleda naprej, od koder ji prihaja beseda nasproti: Idi, reci ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi...

Druga ogromna granata je priletela v južno-zapadni kot cerkve. Vse je porušeno: hodnik iz cerkve na kor; oratorij; orgle. Na tleh leži steklena pregraja pri nekdanjem oratoriju. Oltar sv. Križa pod korom pa je še popolnoma cel, samo nad njim zija odprtina v stropu navzdol.

Zopet druga granata je predrla steno, na kateri se nahaja velika slika Sv. Treh Kraljev, ki prinašajo darove Božjemu Detetu. Slika je predta; njej nasproti na drugi strani se nahajača velika slika Rojstva Gospodovega je preporna večji in manjših lukenj, ki so jih provzročili različni drobci granata.

Spoednice povsod več ali manj pokvarjene, nekatere kar razbite. Le malo slik Križevskega pota je še nepokvarjenih; nekaterim so okviri uničeni, druge visijo na pol na zidovih, zopet drugim so slike same pobite. Tudi altarji so trpeli, posebno eni na evangeljski strani pred presbiterijem.

Mirno pa sta še stala nad svojimi altarji kipa sv. Frančiška As. in sv. Antona Pad. — Altarček pod sv. Antonom je bil že raznešen, po tleh so ležali različni kosi njegovih in cvetlice, sv. Anton pa je mirno stal v višini z Božjim Detetom v naročju. Nepoškodovan je bil tudi kip prebl. D. Marije ob vhodu v zakristijo. Z lilio v roki kraljuje še vedno na svojem mestu; tu gleda polna miline na nas kot bi hotela reči: „Zaupaje, Gospod vas ne zapusti!“ Na nasprotni strani pa je kip presv. Srca Jez. populoma zdrobljen. Njegovo mesto je prazno, na tleh pa leže pomešani večji in manjši drobci granata s kosti nekdanjega prelepega kipa.

Odprto nebo zre s srednje ladje na nas.

Prezbiterij z glavnim oltarjem je popolnoma nepoškodovan. Samo na mestu, kjer je drgače stala milostna podoba Matere Božje, vidiš od vrha navzdol raztrgano sliko bl. D. M., ki je drugače prejšnjo zadrivala. Kos granate ali kak kamen od nje zagnan, je z vso silo priletel na to mesto in uničil, kar je mogel doseči. Milostne podobe pa ni dosegel več, ker se že davno nahaja na varnem prostoru pri co. frančiškanih v Ljubljani.

Kapelica sv. Mihaela, kjer je grob kardinala Missie je nepoškodovana.

Pročelje je izvzemši gornjega roba na desni strani popolnoma celo. Še vedno kraljuje prebl. D. Marija na svojem mestu nad glavnimi vrati. Zvonik ima sredi svoje zgodne strani ogromno rano. Zidovje je krog nje kar vzbočeno. Zvonovi stope popolnoma nepremakljivo, ker so se iz svojih tečajev zlekni. Morda še ena granata naperjena zlobno proti zvoniku — in zvonika več ne bo.“

* * *

Težko bo gotovo vsakemu, ki bo čital in se hkratu spominjal tistih dñj, ko je hodil na božjo pot na Sv. Goro, da bi se tam gori priporočal preb. D. M. in iskal pri Njej zavetja in milostne pomoči.

Skrbimo z molitvijo za to, da Bog in Marija odvrneta od nas tolovajskoga sovražnika in uničita vse njegove nake. Ali si morda moremo predstavljati, da bo Marijino svetišče, če bi — kar Bog ne daj — Lah zavladal po naših krajih, zopet vstalo iz svojih razvalin? Nam se zdi, da bi se to ne moglo več zgoditi. Sto in sto, da tisoč granat je že do sedaj poslal brez vsakega razloga na naše svetišče. Morda pošije v svojem sovraštvo še druge in lahko se zgoditi, da katera izmed teh zoper zadeže na cerkev in napravi razvaline še večje. Vse je mogoče. A vse nam kaže sovražnika, ki sovraži nas in naše verske svetinje. Dal Bog, da bi le kmalu naša hrabra vojska vrgla tega sovražnika daleč daleč proč od naših mej in mu ob enem dals tudi razumeti, da tukaj ni prostora zaanj in da prostora zaanj tudi nikdar ne bo.

„Slov. Gospodar“ na bojišču.

Slovenski vojak Janez Mlakar, doma iz veliknedeljske župnije, ki služi pri domačem pešpolku, nam poroča dne 15. julija z laškega bojišča:

Z vsemi svojimi tovariši se Vam najlepše zahvaljujemo za poslane mi liste, ki jih vsakokrat prejem z največjim veseljem. Vsak dan me tovariši često izprašujejo in nadlegujejo z vprašanji: Imaš li

„Gospodarja“, ali: Posodi mi „Gospodarja“ itd., in jaz ga navedno že nimam več. Takoj po prejemu že romu od roke do roke. Nazaj ga niti več ne dobim, ker potoma obnemore in izgine v kose... Povem Vam, da skoro ni večjega veselja pri nas, kakor če dobimo v naš krog kak domači list. Tudi pri naši artileriji se mnogo zanimajo za mojega „Gospodarja“ in za „Slovenca“, ki je tudi našel pot sem v skalnatu gorovje.

No, dragi bralec, zdaj bi pa menila radi zvedeli, kako se nam kaj godi? Hvala Bogu, lahko rečemo, da se precej dobro. Zabavamo se izvrstno. Skoro vsak dan se razlega in višin kraških planin lepa slovenska pesem. Da se pa imamo s čim še bolj zabačati, nam pa pošiljajo Italijani obilo šrapnelov in granat, ki še tukaj niso enkrat našli zaželenega cilja. Omenjam še, da Italijanske granate jako malo eksplodirajo. Vasi in pa našo artilerijo iščelo tam, kjer ni niti duha ne sluha o kakem človeku. Kar po 5 do 10 granat leti skupaj in delajo velike luknje v golo skalovje. Ako pa jim naši topničarji le malo odgovorijo na njihova vprašanja, potem pa takoj utihnejo. Dostikrat se zgodi, da naša krogla ravno prileti v sovražnikov top in ga raznese. Seveda tedaj tudi Italijanom ni dobro. Pa ako se tudi laška pehota kje pokaže, bodisi kjerkoli, povsod jo prisilimo, da se umakne nazaj v svoje luknje s kravavimi buticami. Mi pa jim veselo kličemo in ponosno dvignemo roke v zrak, češ, le prideš še, a drugikrat bo pa veliko hujše. Bodo pomnili nas Slovence! Srčne pozdrave pošiljamo vsem Veliknedeljanom: Janko Mlakar, Feliks Lašč, Alojz Majerič, Alojz Stuhec, Franc Kosi, Hebar in Alojz Bobik. Na zdar! Živijo Slovenci!

Italijani so ga zmotili pri kadenju.

Peter Zemljic, bivši tajnik Mlađaške Zveze pri Sv. Petru pri Gornji Radgoni nam piše dne 9. julija z italijanskega bojišča:

Dva meseca je že preteklo, odkar sem tukaj dolil na laški meji. Lahi so mislili, ko so nam napovedali vojsko, če mesec dni bomo že v Trstu, v Gorici, Sežani itd. Pa, Lahi so obračali, Bog pa je obrnil. Prišli so tako daleč, tako daleč smo jih pustili, sedaj pa ne koraka več! No, potem so spravili topov na bojno črto, da je kar tema, pa so mislili, sedaj boste Avstriji videli, kaj je laška artillerija. Posebno tukaj pri... jih je menda okoli 250. Njih so želela v naše hribe in približno tako streljati, da je bilo v par minutah kar na tisoče šrapnelov in granat na naši strani. Pa naše topništvo je bilo mirno, ni hotslo odgovarjati. Sedaj pa so Lahi mislili: Aha, so jo že pobrali, gremo kar naprej. Reš so začeli Italijani prodrijeti, međa kar v šestih rojnih vrtah. Ko pridejo na naš cilj, skoraj do bodečih žic, tedaj pa začnejo naše in strojne puške, zraven pa dobro merjeni topovi kositi svojo četev. Vrsta za vrsto je padač kot bi travo kosi, in kmalu potem so jo pobrisali. In tako se jih zdaj vsikdar zgodi, kadar začnejo prodrijeti. Sedaj pa hočejo naše topništvo kar z zemlje sbrisati. Pa kaj, ko pa ga ne morejo najti. Na primer: Včeraj predpeldan so si vzeli tam neki hrib na piko, pa so navrili gotovo kakih 80 topov v njega, streljali v njega kot za stavo pol ure, čeravno ni bilo žive dušetam. Naši topničarji so hoteli znati, kako Lahi zadene, pa so jim postavili figuro. Celo dopoldne so Italijani poslali okoli 300 šrapnelov in granat, pa ne en strel ni zadel.

Najbolj pa se še moram smejeti, če se spomnim dogodka pred par dnevi. Imeli smo počitek. Jaz se vležem na kamen ter začenam pisati. Moj tovarič, največji žaljivec od naše čete, pa se vse zraven mene in si našte pipo totaka. Pa naenkrat žžž-bum, in cela plast kamenja se svanje na našu. Meni zbiže svinčnik iz roke, tovarišu pa kar pipo iz ust. Pogledam ga. Ko bi videli tisti obraz, ravno tak kot polna luna. Potem pa zarobanti prav na debelo: „Hudaik naj te vzame polentar, pusti mi vendar, da skadim to pipo, potem pa mi jo zdrobi, če ti je že na potu. Če pa ne, pa ti jo sakadim tja v čeljust, da boš kar erknil.“ No, seveda se Lahi ni zmenil za njegovo pipo, ampak je kar naprej pošiljal granate pred našu. Midva pa sva opravljala več svoje delo napraj. Potem vprašam tovariša, zakaj je naredil tak obraz. „Kaj ko pa sem mislil, pa imam granato v pipi.“ In tako je tukaj veliko enakih žaljivih služeval. Danes je mir, kot bi ne bilo vojske. Bog daj že skoraj mir na severu, potem bomo pa kmalu naredili račun z Lahi. Jaz sem še vedno zdrav, samo tiste golazni da bi ne bilo, in pa rebra me že bolijo od zamega kamenja.

Sedaj pa naj velja. Pošiljam Vam in vsem štajerskim slovenskim fantom, ki so še doma, posebno bralecem „Slov. Gospodarja“ srčne pozdrave ter ostanem Vaš Prlek Jakob Zemljic.

Podnačelnik mariborskega „Orla“ zopet odlikovan.

Korporal Roman Bende, podnačelnik mariborskega „Orla“, nam piše dne 6. julija s severnega bojišča:

Redkokedaj imamo tukaj priliko, pisati v ljubo domovino, kakor še bolj redkokrat dobimo od nje poročila. Znano Vam je, da se borimo ob Dnjestru, koder je sovražnik zastavil obupne sile. Nocoj je poskušal z večjim oddelkom prodreti ravno pri nas — med polnočjo in drugo uro zjutraj — a jo je kravat izkupil. Za njegovo nalogo brezprimerno veliko mrtvecev leži pred našimi okopi, le majhna četa je ušla

nazaj — s kravavimi glavami. Dasi nimamo več tistih sil, kot v začetku vojske, ima naša armada praktične izkušnje, katerih izvrstni uporabi je pripisovati naše sešanje velike uspehe.

V kratkem nas čaka velikanska naloga — najbrž začnje ofenzive, — ki bo usodepolna za sovražno vojsko, kljub njenim mojstrskim izdelanim zakopom in izvanredno ugodnim postojankam.

Posebnih novosti sedaj ni; kar napravimo, izveste ite vse; tudi veste, kako živimo in trpimo, a vse delamo radi z močnim upanjem, da Kralj miru in sprave skoro dodeli svojim narodom red in mir, česar si želi vesoljni svet.

Kar se tiče moje osebe, je z menoj po starem, samo malo bolj divji sem postal pod uplivom kravavega rokodelstva. Uporabljaljo me pri stotnji s čudnim zaupanjem za patrulje v sovražnikovo ozemlje. Razume se, da se kot sin slovenske matere ne branim tega, temveč z zaupanjem v božjo pomoč izvršujem težki in odgovorni posel patrulerja. Vsled malenkostnih uspehov sem bil — edini v celi stotnji — ponovno predlagan za povišanje v šaržo četovodje in v še drugo odlikovanje, kar mi je moj stotnik sam naznal. Čudim se, da me večkrat kak višji častniki navori in mu je pri tem že znano moje ime. To mislim, da ni v sramoto našega mariborskega „Orla.“ Ni mersam, pred marsikaterim uplivnim častnikom priznati, da sem „Orl“, in to s posebnim ponosom, da sem bil v odboru organizacije, katera je spočetka vojske, kakor vse slovensko, bila preganjana. Srečal sem mnogo „Orlov“ iz Kranjske in Štajerske, veliko je odlikovanih, mnogo sedaj že mrtyh.

Najudanejše pozdrave!

Brat pokoplje brata na bojišču.

Vojak Anton Ogrizek na severnem bojišču, iz Zatoličja pri Št. Janžu na Drav. polju doma, piše dne 28. junija svojim staršem, kako je pokopal svojega brata:

Dragi starši! Zelo težko in z žalostnim srcem Vam pišem, ker ne vem, kaj bi si zacetel od velike žalosti. Mislim sem si, da bi Vam še ne naznani te žalostne novice. Pa kaj hočem! Zvedeli boste itak in da mu ne boste več pisali, Vam naznanjam, da je Vlaš sin Jakob pačel. Ko sem Vam večkrat pisal, pa sem Vam navadno naznani, da sva še z Jakobom skupaj in da sva še zdrava. A sedaj nisva več skupaj, ker on se je že ločil od mene in tudi od — sestra! Sel je v večnost in mislim, da je sel k Bogu, saj pravijo: „Kadar je vojska, se nebesa polnijo.“ — Ljubi oče, mati in Micka! Ne ustrašite se preveč in preveč ne žalujte po Vašem sinu Jaketu. Umrl je dne 25. junija zjutraj, ko je solnce izhajalo. Bil sem še ob zadnjem uru pri njem in sva še govorila. A ne morem Vam več pisati o tem. Molite zanj in tudi za me. Da bi le mene Bog ohranil. Prejmite srčne pozdrave od Vašega sina Antona.

Dne 29. junija pa piše: Kakor sem Vam včeraš pisal, je Jaka mrtev. Naznam Vam, da smo ga mi saniteci pokopali in smo mu tudi naredili križ z lepim napisom na grob. Pokopan je tukaj na veliki in lep nivoj, okoli 200 metrov od ruske meje na naši zemlji. Dobil je kos šrapnela v glavo in je takoj izdihnih svojo dušo. Rečem Vam, da je njegova duša srečna, ker se mi zdi, da se je že par dni pripravljala na smrt. Dragi starši, ali ni to čudež! Brat pokoplje brata na bojišču.

Kako sem v Galiciji kruh pekel.

Martin Cesnik, doma od Sv. Vida pri Ptuju piše dne 18. junija svojim domačim s severnega bojišča:

Dragi domači! Vi si pač menda mislite: „Ti pač imas zlati čas, da vedno pišeš domov.“ Res je tako. Če dan ležimo v naših postojankah in predajamo zlati čas, da me že včasih vse boli od samega ležanja, po noči pa čimeno je stražimo po vrsti, da ja nebi sovražni stric kje proti nam primahal in nas s zvinčenkami pozdravil. Pa tega si sovražni stric ne upa več, ker smo mu že početen plazili njegovo predzrnost in zdaj ga pa ženemo vedno nazaj in kar pri belej dnevu jo mahnemo za njim. Kadar se pa ustavimo, se v zemljo zarijemo in Rus nam ne more do živiga. Na desni strani naše bojne črte so ga že pognali čez mejo v njegovo deželo. Prebl. Devica Marija nam izposili pri ljubem Bogu milost, da bi ga še na levem bojnem črti pognali in potem bo pa pete odbrusil na svojo zemljo! Le prosimo vse prebljeno Devico Marijo, da bi pri Bogu izprosila zmago avstrijskemu oružju ter varovala uboge vojaške hudega. Zakaj, kdor v Marijo in Boga zaupa, še nikdar ni bil zapuščen.

Ko smo se pomačili naprej, smo prišli v neko vas, iz katere so prebivalci zbežali pred sovražnikom. Šli smo vizitirat zapuščene koče in smo našli marmakaj za pod zob. Eni so takoj mahnili po kurah in po pujskih, jih oskubili pa kuhalni in pekli, jaz sem se pa belj početen držal, pa sem bil zadovoljen z krompirjem, seljem in fižolom, samo da sem bil sit. Tudi zrnia smo tu pa tam našli: koruze, pšenico, ječmen. Tuhiali smo, kako to zamleti, ko ni žrmlj. Pa še imeli srečo, našli smo stare šemigave žrmlje in fantje so kamec malo spoklepali in začeli smo mleti, da je bilo veselje. Kubali smo si žganje. Povem Vam, da ko sem si koruso in ječmen skupaj zmel in si provokrat po dolgem času žganje skuhal in od tovarišev dobil šep in

so, da sem zabelil in solil, da mi je bolj teknilo kakor najboljši fureš, ki smo ga doma imeli. V tistem kraju nam je šlo tako dobro, da bi se bili skoro malo prevzeli. Drugkrat sva šla z pet s tovaršem vizitirat, pa malo boj v stran. Naša sva v neki koči po nekič zmoženega testa, ki je že vso kipelo. Kaj zdaj? Hitro sva zazurila peč. Umil sem si roke, vzel drugo krnico in šel kruha ven plat. Tedaj pa je prišel delec pa je tako hitel vodo na cegenj polivat, ker se je bal, da ne bi midva koče zažgal. Tolažila sva ga, da ne bo nič hudega. Tedaj sem hitro pokazal svojo umetnost, da znam kruh peči. Tovariš je držal potrejni lepot, jaz sem pa testo vsipaval na lopar, malo pomazal in hajdi ž njim v peč. Pa lej g. šmenta! V peči ni bilo več prostora ko za tri kolače, in za tri kolače testa sem moral v ničkah pustiti. Komaj se je kruh za silo spe-

kel, pa je prišla tista mamika in njen sin nazaj, ker se je spomnila na kruh, da bi ga v peč djala. Začela se je jokati. Dva kolača nama je pustila, a tretjega pa je mama obdržala. Ko sem prinesel kruh k tovaršem, sem sedela skoraj vse razdelil. Smešno se vam mogoče združilo moje spravilo, pa nain pide vse prav. Ljubi Bog vedno za nas skrbi, pa tudi g. poročnik kot stotniški poveljnik vrlo za nas skrbi. Kupi nam kar celega pujska in ga razdeli med moštvo. Tako nam čas hitro beži, skoro bo že poletje minilo, prisla bo jesen, a mi panimo, da bomo do tačas pokončali sovražno moč. Prosimo ljubega Boga, da bi že skoraj minil čas dosegli. Vem, da vas doma deto, sli posebno zdaj ko ste sami, pa jaz Vam ne morem pomagati. Oj, jaz pa upanje imam, da pridek zopet enkrat k Vam. Mnogo pozdravov!

(Nadaljevanje pisem na 7. strani.)

Naše in nemške čete prodirajo vedno dalje v rusko ozemlje. — Naši zavzeli rusko mesto Radom. — Avstrijci in Nemci se bližajo Varšavi. — Hindenburg prodira na severu. — Zadnje dni ujetih nad 40.000 Rusov.

Maribor, 21. julija.

Rusi so zadnje tedne imeli dovolj prilike, da so se prepričali o resničnosti izreka, ki pravi, da je — sreča opoteča. V ogromni premoči so navalili na Galicijo, zasedli velik del te dežele ter so se kazali, kakor da ostanejo za vedno njeni gospodarji. Toda naše armade se vrgle Ruse s Karpatov, potem korakoma iz Galicije in jih sedaj nevzdržno zasledujejo že globoko v Rusijo. Vojni položaj na severnem bojišču je v tem hipu ta-le!

V Bulovini ob besarabski meji in ob Dnestrju se vršijo neprestani boji. Naši so na nekaterih mestih že prodrli na severni breg reke Dnestr in držijo te postojanke kljub srđitim ruskim napadom:

Ob Zloti Lipi vlada mir, katerega včasih prekine topovski boj.

Med rekama Bug in Vislo se na ruskih tleh južno od Lublina bije velika odločilna bitka. Naši so tukaj že zavzeli in obdržali v svoji oblasti važni mesti Krasnik in Krasnosta.

Razdalja, ki loči naše armade od mest Cholma (blizu reke Bug) in Lublina (ti dve mesti nista trdnjavi), je vsako uro manjša. Zavezniške armade že dosezajo s topovskimi streli železnico, ki veže obe 2 mesti. Nemška kavalerija pa je blizu mesta Cholma prodrla že do te železnice. Pri Sokalu (mesto ob reki Bug na severnem koncu Galicije) prodirajo avstrijske čete kot desno krilo zavezniških armad med Vislo in Bugom vedno dalje proti severu, oziroma severoizhodu. Rusi se umikajo, da se tako izognejo — preteči jim obkolitvi.

Nazahodni strani Visle se Rusi krčevito branijo. A ruski odpor proti napadalni sili avstrijskih in nemških čet ne izda mnogo. Avstrijske čete so po srđitih bojih dne 20. julija zavzeli rusko-poljsko mesto Radom (ob železnici Kielce—Ivango-Rod) in se približujejo ruski trdnjavi Ivangorod ob Visli.

Pa ne samo Ivangorodu, temveč tudi Varšavi preti nevarnost. Zavezniške armade se namreč dan za dnevom pomikajo bližje proti glavnemu mestu Rusko-Polske — Varšavi. Rusi se južno in zahodno od tega mesta umikajo pred prodirajočo nemško armado in so že svoje utrjene postojanke ob Ravki in Bzuri, ki se izteka v Vislo, zapustili. Kolika je nevarnost, ki preti Varšavi, se vidi iz tega, da so Nemci na južni in zahodni strani Varšave zasedli že dve važni mesti pred Varšavo, in sicer Grojec na jugu in na zapadu Blonje, ki leži 25 km pred Varšavo. Tako se bode torej začelo z obkolitvijo Varšave in njenih trdnjav. Mesto je zelo močno utrjeno. Zato je pričakovati prihodnje dni na tem važnem prostoru zelo srđite boje, Rusi Varšavo že delj časa izpraznjujejo.

Tudi od severa se pogibelj približuje za Varšavo. Tukaj je namreč dosegel maršal Hindenburg zadnje dni preteklega tedna velike uspehe. Zasedel je s svojimi četami zopet mesto Prasnyš (kakih 90 km zračne črte severno od Varšave) in pritiska sedaj Ruse k reki Narew (pritok Buga, predno se ta izteka v Vislo). Nemci stojijo že ob spodnjem toku reke Wicker, severozahodno od trdnjave Novogeorgiewsk, ki leži v kotu, kjer se Bug izteka v Vislo, — nadalje pred trdnjavo Ostrolenka (ob Narewu, izhodno od Prasnyša) in pred mestom Nowogorod (severozahodno od Ostrolenke). Če pogledamo zemljovid, opazimo, da se polkrog, ki ga tvarjajo zavezniške čete, vedno bolj bliža in zgrinja proti Varšavi.

Dalje proti severu, posebno pa v Kurlandiji (ruska pokrajina ob Izhošnem morju) Nemci prodirajo vedno dalje v rusko ozemlje in stojijo že kakih 20 km pred važnim mestom Mitava. Cilj nemškega prodiranja na tem prostoru je mesto Riga, ki bi ga radi dobili v svoje roke, da s tem iztrgajo Rusom važni morski zaliv pri Rigi.

Zadnji čas so avstrijske in nemške čete ujeli na celi bojni črti 4.000 do 5.000 Rusov, zamenile veliko strojnih pušk in tudi nekaj topov.

V Izhodni Galiciji.

Položaj v Izhodni Galiciji je nespremenjen. Na meji med Bukovino in Besarabijo je bila napadena 1 ruska brigada, katero so naši razpršili. Kakor se uradno poroča, so ob spodnjem toku Dnjestra pritegnili Rusi velika ojačanja in so skušali iztrgati našim četam postojanke, katere so zavzele na levem bregu Dnjestra. Vsi ruski napori so pa bili brezuspešni in postojanke so ostale v naši oblasti. Razvili so se hudi artilerijski boji.

Boji v Besarabiji.

Na besafrabski bojni črti so napravili Rusi v zadnjih štirih nočeh večje napade. Navadno so trajali ti napadi od 9. ure do 12. ure po noči. Ruskemu oddelku se je posrečilo razdreti na nekem mestu naše ograje iz bočne žice in uderiti do naših strelskih jaškov. Toda naše čete so ujeli vse Ruse in vsi njihovi napadi so bili redno odbiti.

Rusija v obupnem položaju.

Iz Kodanja se poroča: Rusija je sicer podpisala pogodbo, da ne sklene posebnega miru, toda zgodovini so znani slučaji, da se tudi sklenjena in podpisane pogodbe in obveznosti niso držale. Rusija se nahaja v obupnem položaju. Brezuspešni boji zaveznic pred Dardanelami, nečuvano počasna ofenziva Francozov in nezmožnost Angležev, da bi mogli nadomestiti svoje izgube, vse to nalaga na ruske rame vse grozote te nesrečne vojske.

To razpoloženje v Rusiji se izraža z vedno manjšo previdnostjo, kajti ruska cenzura izgublja polagoma vajeti nad ruskim časopisjem. Rusija si bode raje izbrala najmanjše zlo in bo sklenila poseben mir, nego da jo vržejo dogodki popolnoma ob tla.

Pri Gorici se bije nova krvava bitka. — Italijanski napadi na celi bojni črti odbiti. — Naš torpedni čoln potopil italijansko bojno ladjo „Giuseppe Garibaldi“.

Maribor, 21. julija.

Na Goriškem se je začela zadnji pondeljek dne 19. t. m. zopet velika bitka med Italijani in našimi. V pondeljek in torek so naši odbili na celi bojni črti vse italijanske napade ter jim prizadjali velikanske izgube. Kako je bilo danes v sredo, še ni-

mamo uradnega poročila, a imeli ga bomo že jutri zjutraj ter ga priobčili med najnovejšimi vestmi. Glej torej najnovejša!

O dogodkih v pondeljek pravi uradno poročilo:

«Zgodaj zjutraj je otvorila italijanska artilerija

vseh kalibrov proti robu Doberdobske planote in proti goriškemu mostišču ogenj, ki se je povečal opozdne do največje ljutosti. Zelo močna pehota je nato pričela napad na ves rob visoke planote. V trdovratnih, tudi po noči trajajočih bojih, ki so se večkrat razvili v ročni metež se je posrečilo našim četam, da so Italijane, ki so dosegli mestoma naše najsprednejše jarke, povsod vrgle nazaj. Naši možnarji so prisili pet težkih baterij da so morale umolknati.«

O dogodkih v torek (20. t. m.) pa se uradno poroča:

Bitka pri Gorici se nadaljuje. Italijani napadi, ki se običajo z veliko srditostjo tudi proti goriškemu območju, prejšnji dan in v noči na danes zopet niso imeli nikakih uspehov. Ko so Italijani do poledne nčno obstreljevali z artilerijo gorško območje, je 11. italijanska infanterijska divizija začela napadati s pjanimi vojaki naše postojanke pri Podgori. Sovražnik je na nekaterih mestih udri v naše postojanke, a je bil zopet vržen nazaj. Ko je sovražna artilerija s ponovnim obtrejovanjem pripravila tla za zopetni napad, so italijanske čete začele ob 4. uri popoldne zopet srdito napadati. Sovražni napad je bil ob 8. uri zvezč zopet odbit.

Za rob Doberdobske gorske planote se srditi boji nadaljujejo. Včeraj popoldne je hrabro ogrsko domobranstvo odbito močan napad na svoje postojanke pri Zdravscini. Tudi nadaljnji tri ogromni italijanski napadi so se na tem prostoru ponesrečili. Istotako so se popolnoma izjalovili sovražni napadij naperjeni proti južozahodnemu gorskemu robu pri Polaču, Redipulji in Vermiljanu. Istotako so Italijani brezuspešno napadli naše postojanke pri Monte Kosiču (severno od Tržica). Sovražnik, ki se je moral umakniti zopet v svoja kritja, je imel povsod težke izgube. Artillerjski boji ob srednjem Soči, v ozemlju gore Krn in ob koroški mti se nadaljujejo. Na prostoru južno od Krna so nasi odbili dva srdita napada alpincev.

Na koroškem in tirolskem obmejnem ozemlju se vršijo le manjši boji in artilerijski dvoboji med Avstrijci in Italijani. Italijani so zopet povsod odbiti.

Soški most obstreljujejo.

Goriški „Novi Čas“ poroča:

Pošiljal je ravno granato na granato na most čez Sočo. Nobena ni zadela. Lah zelo slabo meri. To so naši vojaki takoj spočetka zapazili, zato se znajo izborno zavarovati proti njegovim granatam in šrapnelom.

Sam sem imel priliko opazovati vspehe njegovega obstreljevanja. Pričel je nekoč metati šrapnele in vdarne granate (Schlaggranaten) na gotov predmet v mestu. Deset minut je deloval. V tem kratkem času so našeli 150 strelov, a ne eden ni eksplodiral pri predmetu, kateremu so vsi veljali. Seveda je škodo napravil; bila sta tudi dva smrtna slučaja. A predmetu, kateremu so vsi streli veljali, ni povzročil niti najmanjše škode! Tudi Sočinega mosta ni zadela nobena granata. Granate so morale biti prav velikega premera, kajti njih učinek je bil grozen. Padale so tudi v Sočo samo. Voda je zavrela, vzločila se kakor da bi hotela zaseseti bregove in konečno se vzdignila v ogromnem stebru visoko proti ozračju, prišla v višino mesta, ki se nahaja gotovo 20 metrov nad Sočo, in šla najmanj še enkrat, če ne še dvakrat višje; pri tem se je vođeni steber tanjal, dokler ni končal v tisočerih kapljah, ki so s celim ogromnim stebrom padle v reko nazaj. Čudovito je vse to zapečetilo, zagromelo, zraslo in izginilo! Lepših pojavorov granata kar ne more pokazati, kakor če pada v vodo in se tu razpočeti. To se je pri Sočinem mostu zaporedom ponavljalo. Mi smo pa stali na višini in ob teh prizorih čisto pozabili, kako so prav pred kratkim tudi krog nas granate živjale.

Kako je v Gorici?

„Novi Čas“ piše:

Neprijetno je sicer, če prične sovražnik kar nemudoma suti svojo šrapnelsko točo na mesto. In vsak seveda ve, kaj to pomeni, zato pa skuša tudi takoj svojo kožo spraviti na varno, kakor hitro se kje v bližini zaslilijo prvi znani poki. Zgodilo se je, da so se taki streli začuli v neposredni bližini trga, kadar se drugače razvija kupčija s sajdem, zelenjem, in drugimi pridelki. Že naprej povidljamo, da se tu prav nobena nesreča ni zgodila. Toda zgodilo se je drugo. Šrapneli so pokali, ženske pa so pustile svoje mize: ako je katera mogla, je vzela Rošaro seboj, ni pa jo skrbelo, če se je sadje iz nje kotalilo po cesti naprej pod vozove ali mize.

Tekle so na vso moč proč, le proč, dokler niso dospeli v ulico, ki jih je krila s svojimi hišami. Ti ste ženske, ki so delile mleko, so isto pustile, oziroma kar zlile na tla, niso niti zahtevali denarja, ampak jo s svojimi posodami čudovito naglo ubirlale v

zavetje. Tudi če so jim košare ali posode popadale z glave, so jih pustile prav tam ležati na tleh. Kdor je imel voz in konja, ta jo je ubral v največjem diru proč od šrapnelov. Vse je imelo, vse, moški in ženske, konji, kokoši, piščeta, vozovi in posode, vse je imelo le eno željo: proč, proč od nevarnega kraja! V par trenutkih je bilo tuči v resnici vse proč. Trg je bil prazen vseh onih, ki so mogli pete odnesti, ali vsaj biti od drugih odnešeni. Ostale so samo mize, na njih kupi sadja in zelenjave, po tleh mešapica različnega prodajnega blaga, povsod pa nered. Bilo je prav tako, kakor da bi granata udarila, dasi ni udarila. Kjer je bil drugače največ Šum in največ klepetanja – je zavladala sedaj popolna grobna tišina. Šrapneli znajo res učinkovati!

Ko se je zdelo, da šrapnelov ne pride več, so se zopet prikazala prva živa bitja. Najprej je prišla branjevka. Počasi in plaho je pokazala izza kota – najprej svojo glavo, potem ostali život, potem pa še noge. In sedaj je tekla kar je mogla; prišla je na trg, se sklonila pod mizo, potegnila ven svoje kokoši in bežala z njimi, da so uboge živalice kričale. Kot bi bile obsedene. Vzgled naše branjevke je tudi druge opogumil. Prihajali so tuči z vozovi, a zginjali zopet, kakor da bi jim bili šrapneli za petami. Vrnili so se življenje sicer na trg, tuči red se je spet povrnih, a manjkala je tista živahna neskrbnost, ki je vsakemu trgu tako bistveno lastna.

Italijani pri Gorici ne bodo prodrli naših postojank.

Ivan Mermolja, načelnik krompirjeve začrte, za goriško okolico, nam piše dne 16. julija iz Vrtojbe pri Gorici o bojih, ki divjajo sedaj v ozemlju Gorice:

Jugozahodno od Gorice je noč in dan italijanska kánonada. Italijani z brezstevilnimi streli napadajo naše navadne postojanke. Naši mnogo ne odgovarjajo, razun na večer z navadnimi in strojnimi puškami in sicer najbolj tedaj, ko se polentariji približajo našim žičnatim ograjam. Sicer so pa Italijani že obupani. Ko dobijo povelje za prodiranje, pa odgovarjajo častnikom: „La vadi lei prima signor!“ (Le pojrite Vi gospod naprej!) Vojaki, ki se borijo okrog Kalvarije, pravijo, da Italijani, posebno mlajši, kadar naši krepko odgovarjajo italijanskim strelom, obupno kličejo: „O Dio, o mama mia, ainto, ainto!“ (O Bog, o mama moja, pomagajte, pomagajte!)

Naši domačini (civilni ljudje) so malo preveč srni. Žal jim je lepih poljskih pridelkov, pa jih kar krajevo izpod granat. Marsikdo plača to predrnost z življenjem. Včeraj je ubilo člana odbora naše začrte, Franca Zavadlav iz St. Andraža. Krompir se vedno pošiljam na Dunaj in sicer do deset vagonov dnevno. Italijani so res reveži, ker niso mogli tega preprečiti. Prepričan sem, da Italijani pri Gorici ne bodo prodrli naših postojank. Ljudstvo slovenske narodnosti noče zapustiti ročne grude, dasiravno pada sovražne krogle na njih zemljo in rušijo naša domovja . . .

Italijanski podaniki v Gorici.

Italijanskih podanikov v Gorici je bilo precej. To se je videlo zlasti, ko so odhajali domov še pred vojno. V raznih obrtih so bili zakopani in dobro se jim je gođilo. Magistrat kot obrtna oblast jim je šel na roko, Slovencem pa nagajal in delal škodo, kjer je le mogel. Ko je izbruhnila vojska, so šli kar po vrsti, nekateri prav dobro založeni z denarjem. Prosluli goriški Lah Brezina jo je potegnil čez Matajuc, namesto da bi bil pošteno oblekel avstrijsko vojaško sukno. Kavarnar v „Cafe Nazionale“ v Gosposki ulici si je napravil veliko premoženje, katero je odnesel seboj. In koliko je zaslužil slovenskega denarja! Naši gorišani so se tam ustavljali in puščali največkrat preveč denarja „regnicolo“, ki drugače za njeni imel lepe besede in se mu ni zdelo vredno, priučiti se slovenščine. Tam pa so se shajali tudi razni „prijatelji“ Slovencev. V vseh obrtih so bili zastopani in še tisti sejmarski kričač, ki se je drl na Travniku sredi kmečkih ljudi, in prodajal „dobra blaga“, je bil „regnicolo“. Tisočake je prihranil in šel z njimi v blaženo Italijo. — Po vojski bo v tem oziru pač malce drugače.

Bovec, Predil, Rabel in Naborjet.

„Berliner Tageblatt“ ima iz vojno-dopisnega urača dne 15. t. m. sledeče:

Italijani ponavljajo svoja netočna poročila. In tako je izmišljena vest, da so zaporni forti na Predelu, v Rablju, v Naborjetu in Boycu razbiti. Kljub 7-tedenškemu naporu in kljub temu, da so na teh mestih zbrali prvovrstne čete in težko artilerijo, vendar se niso približali svojemu cilju. Vojna podvetja proti tej fronti so se začela dne 20. maja. Prva granata je pada v bližini predilskih poti. Od tedaj ne prestano obstrelijuje Predil. Na laški ogenj je odgovorila utrdba v Rablju in dognala, da so se Lahi ugnjezdili na sedlu Nevea, odkjer so streljali z gorskimi topovi na trdnjava. Pa kmalu so svoje topove umaknili. Istočasno so Lahi napravili sunek proti Na-

borjetu, ki je bil ravno tako odbit. Dne 12. junija so zbrali večje sile južno od Boveca. Proti Naborjetu niso potisnili samo možnarjev, ampak tudi ladijske topove. Do začetka julija je sovražnik nastrejal že ogromno množino težkih granat, vendar ni mogel podreti utrdbe Hensel, ki tudi še zdaj vedno odgovarja, kakor sem se sam prepričal. Vsi junaški branitelji utrdbe Hensel so bili odlikovani. Tudi Predil, na katerega streljajo neprestano s topovi najtežjega kalibra, še vedno odgovarja z ognjem. Laška artilerija je na tej fronti delovala proti nekaterim ciljem. Rabel in Predil sta dobila tuintam kako granato v dar. Uspeh vseh teh bojev je ta, da so vse zaporne utrbe še sposobne za boj in da odgovarjajo z ognjem. Proti koncu junija je nastopila tudi laška pehota. V ozemlju Krna južno od Boyca se vrše manjše in večje praske, ki še trajajo načelje. Tuintam napadejo Italijani z veliko premočjo in posljejo na razmeroma majhen prostor znatne sile, med njimi številne bataljone alpinov. Za zanos laške ofenzive je značilno, da začaj za svojimi postojankami kopljajo streške jarke in gradijo žične ovire, kakor da bi se bali naše ofenzive. Sovražnik ima izredno velike izgube. Ujetniki in deserterji povedo, da so mislili, da bodo mirno zasedli na podlagi diplomatičnih pogajanj odstopljeno ozemlje. To so jim pravili in zato jih je globoko pretreslo, ko so nepričakovano zašli v ta peklenški ogenj.

Italijanska križarka „Giuseppe Garibaldi“ potopljena.

Dne 18. julija zjutraj se je pojavilo 8 italijanskih križark in 12 torpedov in pred Dubrovnikom in je obstreljevalo kolodvor v Gružu in višino pri Cavatu. Oddale so okrog 1000 strelov. Nekaj zasebnih hiš je bilo lahko poškodovanih. Ubit ni bil nihče in tuči ne ranjen. Ob 16. uri zjutraj je naš podmorski čoln zadel s torpednim strelom italijansko oklopno križarko „Giuseppe Garibaldi“, ki se je tuči udeležila obstreljevanja, in jo potopil. Križarka se je tekom 15 minut potopila.

Potopljena križarka „Giuseppe Garibaldi“ je bila zgrajena leta 1899. Dolga je bila 111, široka pa 18 metrov. Oborožena je bila s 44 topovi. Vozila je pa z brzino 20 milij na uro. Njena posadka je štela 555 mož.

Italijanska vojna mornarica ima sedaj le še 6 oklopnih križark, ki so sposobne za pomorsko bitko na odprttem morju. Značilno je, da si italijanska vladava ne upa pravilno objaviti svojih izgub na morju, ker se boji nevolje med ljudstvom in tuči nemirov, za katere so Italijani kmalu pripravljeni.

Italijanska prismojenost.

Italijanski kralj je imenoval v Trstu rojenega žida Bürzela, ki je zaradi velezidjalstva moral v Italijo in se tam prekrstil v Barzilai-a, za ministra „nerešenih“ Italijanov. Govorica, da je italijanski kralj prismojen, se torej urešnjuje,

Nov namestnik v Galiciji.

Dosedanji galisijski namestnik dr. Korytowski je odstopil in na njegovo mesto je imenovan infanterijski general Hermann pl. Colard c. kr. namestnikom. Da se je vladu odločila za generala, razлага s tem, da je po zopetni pridobitvi Galicije potrebna vojaška oseba, ki pa je odgovorna ministrstvom.

Z Balkana.

Zelo težko je, točno poročati o balkanskih državah, ker se položaj zarači nihovega cincanja in preračunjevanja neprestano spreminja. V trenutku je položaj tak: Rumunija in Bolgarija opazujeta z napeto pozornostjo dogodek na ruskem bojišču. Ker se ti dogodeki za nas ugodno razvijajo, se nam od Rumunije ni ničesar bat. Še manj seveda od strani Bolgarije, ki si skuša za vse slučaje s pogodbami zavarovati svoj hrbet proti Rumuniji in Turčiji. Na Grškem počiva politika, ker se kralj ni ozdravel, čepravno je izven nevarnosti. Ni gotovo, da bo te dni sklican državni zbor, ampak mogoče šele mesca avgusta. Na Grškem je javno mnenje proti Angleški, ki ovira prosti promet grških trgovskih lađij, in proti Italiji, ki ji postaja najdeležna v Albaniji.

S Črnejore ni nič drugega novega, nego da je kralj Nikita naznanil novo prodiranje proti Avstriji. Beseda je velika, a dejavnja se nihče ne boji. Srbi pa imajo smolo z Albanijo. Rusija pritiska namje, da v Albaniji ne dela napotja Italijanom. Pravi se celo, a ni potrjeno, da so se morali Srbi umakniti iz Drača. Zdravstvene razmere v Srbiji so se baje znatno zboljšale.

Stavka angleških rudarjev.

Na Angleškem je začelo v premogokopih stavki nad 200.000 delavcev. Gre se za povišanje mežde. Stavka bo seveda uplivala tudi na izdelovanje vojnih potrebščin. Za vojno navdušeni Angleži imenujejo stavko izdajalstvo.

Prebiranje 43- do 50 letnih.

Iz Dunaja se dne 17. julija uradno poroča:

Kakor izvemo, se bo vršilo prebiranje črnovojniških zavezancev letnikov 1865 do 1872, nadalje onih v letih 1873 in 1874 rojenih, ki so bili predčasno iz črnovojniške službe odpuščeni, v času od 29. julija do 30. septembra.

K prebiranju morajo iti črnovojniki s tistimi občinami, kjer so se svoj čas oglasili. Izvzeti so pri teh prebiranjih tisti črnovojniški zavezanci, kateri zadene kaka v tozadenvem razglasu o prebiranju omenjena izjema, n. pr. med drugimi zdravnik, nadalje tisti v l. 1872 rojeni, ki so že služili pri vojaštvu in so pravilno oproščeni vojaške službe. K prebiranju morajo priti vsi, taki, ki so nekaj služili, ali ne, in ki so se glasom izdanih določil morali zglasiti k prebiranju. Vpoklicani pa bodo v službovanje za sposobne spoznani črnovojniki še le v poznejšem času.

Razne novice.

* Stiridesetletnica mašništva prem. g. knezoškofa. Kn.-šk. layantinski stolni kapitelj v Mariboru je poslal z ozirom na petindvajsetletnico škofovanja našega prem. g. knezoškofa mnogoč. dekanjskim uradom okrožnico, v kateri je v jedrnatih besedah opisano blagonsko delovanje našega Nadpastirja ter razloženo, kakšne slovesnosti so bile namenjene vovodom petindvajsetletnice. Ker pa so radi vojske naželjo prevzv. g. knezoškofa bile vse slovesnosti odvedane, za to pozivlja preč. kapitelj, da slavijo škofljani v tih in pobožni molitvi letos vsaši štiridesetletnico mašništva svojega Nadpastirja. Okrožnica pravi doslovno: Ker so bile slovesnosti za škofijsko petindvajsetletnico laško leto preložene na ugodnejši čas, je prosil kn.-šk. stolni kapitelj dne 19. aprila t. l. prem. g. knezoškofa, naj bi milostno dovolili, da se za leto 1914 namenjana svečanost sme praznovati letos in sicer dne 25. julija, ko poteče 40 let, kar so Prevzvenci prejeli iz rok Svojega prednika na škofijski stolici zakrament sv. mašniškega posvečenja. Premilostni vladika so naročili, da izostane z ozirom na čas grozne vojske vse slovesnosti. Ko pa je Njih prosil kn.-šk. stolni kapitelj, da bi vsaj dovolili za dan 25. julija 1915 v stolnici in v župnijskih cerkvah lavantinske škofije slovesno sv. mašo, so v cerkveno slovesnost privolili. Vsled tega naznani kn.-šk. stolni kapitelj mnogoč. duhovščini, da se bo služila dne 25. julija 1915, to je na deveto pobinkočno nedeljo, ob 10. uri dopoldne v tukajšnji stolnici pontifikalna sv. maša z zahvalnico „Te Deum“, obenem pa prosi in vabi, da se služi tisto nedeljo ali prvo prosto nedeljo po 25. juliju t. l. v vseh župnijskih cerkvah naše škofije po primeri pridigi slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo „Te Deum laudamus“, h kateri se naj prijazno vabijo verniki s prošnjo, da molijo pobožno za premilostljivega gospoda Nadpastirja ter za Njih darujejo sv. obhajila.

Naš prestolonaslednik – imenovan za generala. Cesar je imenoval našega prestolonaslednika Karola Franca Jožefa za generalnega majorja in kontre-admirala.

* Nadvojvodinja Marija. V Badenu pri Dunaju je dne 17. t. m. umrla nadvojvodinja Marija, starca 90 let. Rajna je bila soproga leta 1913 umrlega nadvojvoda Rajnerja, s katerim je živelca 60 let v zakonu. Truplo visoke pokojnice prepeljeno na Dunaj, kjer je bilo v sredo, 21. t. m., blagoslovljeno in pri oo. kapucinih položeno v grobišče cesarske hiše.

* Visoki obisk. God sv. Vincencija Pavlanskega, zaščitnika bolnišnic, so naš prevzvenci in premilostljivi knez in škof slovensko obhajali v mariborski javni bolnišnici, kjer ležijo tuči najbolj težko ranjeni vojaki. Ob 6. uri zjutraj so darovali v bolniški kapelici sv. mašo za vse žive bolnike, zlasti pa za naše žive in rajne vojake in njihove dobrotnike. Po blagoslovu z najsvetijim načelom so v prisrčnem nagonu podali vsem navzočim mnogo tolazilnih v vsipodbušnih naukov iz življenja sv. Vincencija. Naj bi posnemali, zlasti v sedanjih hudih časih, njegovo trdno vero, neomahljivo zaupanje na Boga in apostolsko ljubezen do bližnjega, posebno pa njegovo skrajno potrebenljivost in udanost v najsvetješo voljo božjo v bolečinah, v katerih se je tolazil z Gospodovimi besedami: „Ta bolezen ni v smrt, temveč v čast božjo!“ Potem so obiskali vse bolniške sobe, milo tolazili razne bolnike ter jim delili spominke in nadpasterski blagoslov. Sele proti 11. uri so prebrali vladika zapustili hišo bolečin.

* **Obmejni Slovenec odlikovan z zlato hrabrostno kolajno.** Iz Št. Ilja v Slov. gor. se nam poroča: Konrad Škof, bivši gostilničar na Kiceku pri Lipnici in posestnik v Št. Ilju, je bil na severnem bojišču odlikovan z zlato hrabrostno kolajno. Škof je rešil svojega polkovnika iz smrtnne nevarnosti. Odlikovanec, ki je zet vrlega narodnjaka in palirja g. Kermavca, se nahaja že od začetka vojske na bojišču, a ga še nobena krogla ni zadela.

* **Odlikovani slovenski vojaki.** Sanitetni narednik Vinko Kores, doma iz Žetal pri Rogatcu, je bil v Ptiju odlikovan s srebrno kolajno 2. vrste. — Brodasto hrabrostno kolajno so dobili loveci: Rud. Stern, Stefan Kmetič, Franc Rutar in Karl Sačer. — Uradnik Zadružne Zveze v Mariboru Roman Bende je radi izvajenih junaških činov povzdignjen v četovodijo ter dobi srebrno kolajno 1. vrste. Bende je bil že po zimi odlikovan s srebrno kolajno 2. vrste.

* **Na koleri umrli ljutomerski Slovenec.** Prijetelj lista nam piše: Pri c. kr. civilnošolskem oddelku Maribor, kateri je sestavljen skoraj iz samih spodnještajerskih Slovencev, je dne 6. julija umrl na koleri Josip Prelog, zidarski palir in posestnik na Kamenščaku pri Ljutomeru. Bolezen še ni 12 ur trajala, popoldne tistega dne je bil v bolnišnico oddan že drugi, Franc Špilar, posestnik sin iz Pleterja pri Brežicah, kot sumljiv kolere. Sicer pa pri Špilaru ni nevarnosti, ker je bila združljiva pomoč že kmalu pri rokah. Špilar se nahaja v vojni bolnišnici v Bursetynu v Galiciji. Za druge sedaj ni nevarnosti, ker je bil celo oddelek takoj tisti dan preti koleri cepljen. V Mariboru proti tifusu cepljeni so med potjo nekateri tudi na tifusu zboleli, pa se jih bolezni ni držala več nego dva dni in so bili že zopet zdravi.

* **Kolera na Hrvaskem.** Uradni list za Hrvasko in Slavonijo javlja, da je na Hrvaskem in v Slavoniji v dobi med 5. in 12. julijem že lelo na koleri na novo 120 oseb, od teh je 59 oseb podleglo tej bolezni.

* **Dne 19. julija ni bil na Dunaju noben vojak pokopan.** Od začetka vojske je bil na Dunaju vsak dan pokopan kak na bojišču ranjeni vojak. Dne 19. julija pa v cesarskem mestu ni bilo nobenega vojaškega pogreba.

* **Izkopavanje in prevoz padlih na bojišču.** Vojno ministrstvo je izdalо: Prošnje v to svrhu je treba predložiti vojnim poveljstvom okraja, v katerem se nahaja prošnjik. Vojno poveljstvo bo zadevo zasledovalo in javilo uspeh. Izkopati se more le oni, ki je sam za se pokopan. Kdor je umrl na kužni bolezni, se izkoplje in pripelje še le čez leto dni.

* **Pogrešajo se:** Jožef Svetišek, vojak 87. pešpolka, 2. poljske stotnije, vojna pošta štev. 73. Odgovor organistu Ivanu Slaceku v Rušah pri Mariboru. — Jožef Kovačič, doma iz Rindetove grabe pri Ljutomeru, odšel je dne 18. marca iz Judenburga na severno bojišče. Odgovor na sestro M. Kovačič v Rindetovi grabi, pošta Ljutomer.

* **Pogrešana družina s Primorskoga.** Anton Mavrič, sedaj v Veržeju, p. Križevci, prosi, da bi se mu naznanilo, kje se morda nahaja njegova družina iz Brd pri Gorici (Kozana). Žena se zove Marija Mavrič.

* **Ob Soči.** Naš prijatelj Josip Hole, doma iz Slov. goric, znan našim čitateljem po svojih zanimivih pismih s severnega bojišča, kjer se je ves čas, kar vojska traja zvesto boril, nam piše dne 14. julija: „Z Dunaja sem bil poslan na jug proti polentaru. Čez visoke gore smo dospeли v dolino, v kateri izvira sedaj tako znamenita reka Soča. Z radostnim srečem sem pozdrivil drag mi slovenski kraj, kjer mi doni na uho mila slovenščina in kjer čez leto dni zopet slišim glas zvonov in njegovo vabilo k službi božji. Dobro slovensko ljudstvo nas sprejema z radostjo ter nas veselo pozdravlja. Posebno vesel sem tudi dneva, ko nas obiše „Slov. Gospodar“, kateri gre nam vojakom tako skrbno na roko, ko objavlja pisma, v katerih opisujemo svoje vojne dogodke.“

* **Slovenski mornarji pozdravljajo.** Od sinje Adrike smo dobili dopisnico sledeče vsebine: Najtopljejše pozdrave z južnega bojišča pošljajo vsem spodnještajerskim Slovencem mornarji naše c. in k. vojne mornarice. Italijani že spoznavajo pesti železništajerskih Slovencev. Upamo, da bodo v kratkem uvideli, kaj smo mi. Hura! Podčastniki: Gašperlin Iidor, Staut Šrečko, Janžekovič Anton, Lerher Franc Langefus Rudolf; mornarji: Oberal Ludovik, Jurčič Jozef, Oblak Franc, Drnašek Karl, Zupan Oton, Straus Leopold.

* **Zalosten slučaj.** Klakor je celemu svetu znano, prihajajo na goriške mestne ulice in mestno okolico sovražni šrapneli in granate. Jasno je, da se pri tem dogajajo resni slučaji, tudi težke pesreče. Ljudje so skoraj prelahki ob pogledu na, gotovo nevarnost, ki žuga več ali manj povsod. Omenjammo izmed tolikih slučajev le enega, ki je menda edini svoje vrste in silno tragičen, da človeka kar v srce pretrese, ko ga izve. Udaril je laški šrapnel nekje na meji mesta. Mož je v vojski, žena njegova, mati štirih otrok, stoji pred vrat in gleda, kako se trije igrajo pred hišo, najstarejši ima 9 let. Kar zasikne z neznansko silo v ozračju in že se tik nad hišo razpoči sovražni šrapnel. Strašen pogled: trije otroci mrtvi na tleh, četrtri, dojenček na materinih prsih zaledet od jeklenega šrapneljskega drobca. Stiri otroke je imela, edine in vse, ki jih je imela; vsi štirje so razbiti in mrtvi ležali pred njo ... To se je zgodilo v petek dne 2. julija 1915.

* **Cudovita zvestoba v službi poklica.** „Novi Cas“ poroča iz Gorice: Dne 14. t. m., zjutraj ob 7. uri, so padali laški šrapneli skozi četrt ure kjer toča na neki del mesta. Seveda so se ljudje takoj poskriv-

li ter čakali, da mine nevihta. Tega pa ni storil ce' stni pometač v bližini gostilne M. P., kateri je šrapnel zdrobil rob med streho in hišnim zidom. Pač pa je cela groblja na ulici. Naš cešni pometač pa, ko to zapazi, nikakor ne zbeži, ampak z veliko vnemo skoči s svojo metlo tja in hiti spravlja grobljo v straž od ceste. Šrapneli pa so pokali dalje v neposredni njegovi bližini. Celo vojaki se mu niso mogli dobro načuditi.

* **Za invalide in svojce padlih in umrlih vojakov ter invalidov.** Na podlagi odredbe ministrstva za deželno brambo z dne 12. junija 1915 dobe invalidi, katerih dela zmožnost se je zmanjšala za najmanj 20% do 50%, 60 K letno, invalidi, katerih delazmognost se je zmanjšala od 50% do 100%, 120 K, invalidi, ki so za delo popolnoma nesposobni, pa 180 K letno. Svojci invalidov dobe: žena invalida, ki dobiva podporo glede na višino, dobi 60 K, vsak zakonski ali nezakonski otrok invalida, ki dobiva podporo po 60 K, oziroma 120 K, po 36 K, vsak otrok invalida, ki dobiva po 180 K, pa po 60 K. Po 60 kron dobi zakonski oče ali starci oče, ali nezakonska mati in starci mati, nadalje zakonski oče nezakonske matere invalida, ki vleče podporo, vendar ne sme svota podpor vseh svojcev presegati 120 K. Svojci padlih ali umrlih vojakov dobe: vidova 120 K; po 12 K vsak zakonski ali legitimiran otrok brez očeta; po 36 K, če je en sam otrok, po 80 K, če sta dva, po 24 K, če so trije, po 18 K, če so štirje ali več otroki brez očeta in matere. Po 60 K dobi vsak nezakonska sirota, če vleče vidova podporo, po 108 K vsaka nezakonska sirota, katero je padli ali umrli preskrboval, če je samo ena; če sta dve po 102 K, če tri pa 96 K, če štiri ali več, po 90 K. Po 60 K dobi zakonski oče ali starci oče, zakonska ali nezakonska mati in starci mati, nadalje zakonski oče nezakonske matere s pripombo, da svota vseh ostalih ne sme presegati 120 K. Pri tem pridejo v prvi vrsti v poštev starši, v drugi vrsti pa starci očetje, oziroma stare matere, in sicer po rodovniku. Dečki dobivajo podporo do 16. leta, deklice pa do 14. leta. Svojci pogrešanih vojakov dobe isto podporo, kot svojci padlih ali umrlih vojakov. Podpore se izplačujejo v mesečnih obrokih, in sicer naprej.

* **Razpis Tegethoffove ustanove.** Okrajno glavarstvo v Mariboru razglasja: Vsled ukaza c. in kr. vojaškega poveljstva v Građu I. J. R., št. 18.107, z dne 3. julija 1915 razpisuje se natečaj Tegethoffove ustanove za invalide. Pravico do te ustanove imajo samo invalidi, kateri so služili v enem ali drugem v ozemlju dopolnitvenih okrajev Gradec in Maribor izpopolnjujočem se pohebnom polku ali lovskem bataljonu, ki so bili vsled ranjenja pred sovražnikom pohabljeni in pri zdravstvenem pregledu (superarbitraciji) razredovani kot „državljanji nezmožni pridobiti si kaj.“ Prednost imajo oni, ki so se pod poveljstvom umrlega podmaršala Karola pl. Tegethoffa 1. 1878 udeležili zasedbe (okupacije) Bosne. To je v občinah razglasiti na kraju načavnih način in je to zadevne nekolikovane prošnje do najkasnje dne 30. julija t. l. predložiti okrajnemu glavarstvu. Pripomni se, da se morejo priporočati zgolj istinito ubožni, uvodoma navedenim pogojem vstrezači prosilci, ter je one, o katerih se more domnevati, da se ne bode moralno ozirati na nje, že pri občini zavrniti.

* **Razpis ustanov za invalide.** Mariborsko okrajno glavarstvo naznanja občinskim predstojništvom: Razpisano je devet ustanovnih mest I. Jakob pl. Schellenburgove ustanove. Pravico do te ustanove imajo posebnega ozira vredni invalidi iz kake vojske, osobito taki, kateri so pred sovražnikom postali pohabljeni, in sicer v prvi vrsti invalidi iz Kranjskega, v drugi vrsti oni iz Štajerskega in Koruškega, specijelno ozirajoč se na ranjene in pohabljene invalide iz sedanja vojske. Ustanova daje trajni letni donesek po 259 K 67 vin., ob enem pa se ustavi patentarna plača. Uživalcu ustanove je prosto dano, prejemati ustanovo v gotovini ali namesto tega vstopiti v krajnje oskrbo kake vojske invalidnice, čeferje je navesti v prošnji. Kolka proste prošnje opremi je z naslednjimi prilogami: patenčna oskrbna listina, Krstni list, domovinski list, zdravniško spričevalo in ubožni list. Občinskim predstojništvom se naroča, da to takoj razglasijo na v kraju načadni način in da prošnje povratno predložijo okrajnemu glavarstvu.

* **Vojška cenzura (pregledovanje pisem).** C. in kr. vojaška cenzurna komisija v Celju nam piše: Da se zamora vojaška cenzura točno izvrševati, pisma, dopisnice, razglednice itd. hitro odposlati in se ogibati zaplenitvi, se opozarja na sledeče: 1. Čim več dopisnic se posluževati in kratko, izrazljivo in stvarno pisati in zlasti vse opustiti, kar bi utegnilo našo in z njo zvezdani državi škodovati, n. pr. kraj, kjer vojaki stoje, število, gibanje in prestavljanje istih. 2. Znanega jezika in značne pisave se posluževati, ker bi se sicer pisma, dopisnice in razglednice možale zapleniti. 3. Znamke (marke) dobro prilepiti in samo eno, ne več, vporabiti. 4. Vloženi tanki papir odstraniti, ker se zaprti, kot nedopuščena, vrnejo, in na hrbtni strani ime oddajatelja napisati. 6. Zlepke ne uporabiti, ker se iste težko odprejo. 7. Razglednice, na katerih so za bojevanje vlažni kraji, železnice in mostovi razvidni, ne uporabljati, ker bi iste zapadle zaplenitvi.

* **Za vojni muzej je „Zgodovinsko društvo za slovenski Štajer v Mariboru“ doslej dobilo razne predmete:**

avstrijske, nemške, srbske, ruske krogle, ruskemu vojaku odvzet nož, zanimivo palico, s katero se je ranjen vojak vlekel na obvezališče, vzorec blaga za noge proti mokroti in mrazu, vojne razglednice, med njimi je dopisnica iz bojišča na brezovi skorji, oblastvene razglase, razna znamenja Rudečega križa. — Prosimo vojake, tako one, ki so doma, kakor one, ki so v bojnih vrstah, naj zbirajo in pošiljajo za naš „ojoi muzej“ sploh vse, kar je v vojno v zvezi in kar vojne oblasti dopuščajo, da se vzame. — Nemci in Madžari z veliko vnemo zbirajo vojne predmete in spomine za svojo muzeje, glejmo, da bomo tudi mi Slovenci bodočim redovom imeli pokazati iz sedanjih časov nekaj več, kakor — prazen nič. Pošiljajte sprejema „Zgodovinsko društvo“ ali pa Ci ilova tiskarna v Mariboru.

* **Kako se pozna strel.** Če se pokaže v ozračju črn dim, je granata; če je bel dim, je šrapnel.

* **Kmetje, kmetice, plačujte dolbove!** Kakor redko kdaj, dobi sedaj kmet precej dobro plačano svojo živino in poljske pridelke. Opazujmo naše ljudi, naj ne zadržujejo bankovcev doma, temveč naj kolikor mogoče odplačajo svoje dolbove. To dobo prečasnih dohodkov naj vporabi vsak gospodar, da se iznebi svojih dolgov in izčisti zemljisčne knjige raznih bremen. Kmetijstvo se mora pripravljati za bodočnost; znano je, da more kmet pretrpeti vse nezgodne, če le kmetija ni preveč zadolžena. Zlasti pa se obravljamo na kmetice, katerih može so v vojski, da poplačujejo kolikor mogoče dolgove, če dobijo sedaj večje svote za živino ali za poljske pridelke. Koliko vsejša bote napravile možu, če se srečno vrne domov, in mu bote pokazale, da ste tako dobro gospodarile, in poplačale dolbove!

* **Zaradi toče.** Več občin je bilo hudo obiskanih od toče. Opazujmo občine, oziroma posameznike, da naznajo uimo okrajnemu glavarstvu in zaposijo za cenitev. Mi smo proučili, da ni izšlo nobenih določb, vsled katerih bi se pri uimah ne moglo takoj postopati, kakor druga leta.

* **Skrb za semensko žito v krajih.** Kjer je toča pobila poljske pridelke. Zadnje tedne je toča na mnogih krajih uničila poljske pridelke, posebno pozne vrste žita. Ker se je moralno letos skoro v vseh občinah odviro žito oddati državi, bo pomanjkanje semenskega žita v občinah, kjer so imeli točo, zelo občutno. Opazujmo dotične občine in tudi posamezne posestnike, naj nemudoma vložijo prošnje za semensko žito na okrajno glavarstvo. Navede se naj, pričeljno koliko žita posameznih vrst se bo rabilo pri posameznih posestnikih. Občine naj gredu posameznikom pri vlaganju prošenja na roko. — Kakor smo izvedeli na uradnem mestu, bo cena za semensko žito primeroma nizko odmerjena.

* **Koliko žita smeš dati na mlin.** Cesarska namestnica nam naznana, da so lastniki kmečkih posestev opravičeni dati toliko žita vseh vrst na mlin, koliko ga po izmeri, ki jo je določila vlada za uporabo ene osebe, pride na število oseb, ki jih mora prehraniti posestnik, ali jim kot plačilo za njih delo dati mlinskih izdelkov ali žita. — Dokler traja žetev, smeš uporabiti za osebo na dan 500 gramov žita ali 400 gramov moke. Za ostalo dobo pa je določeno, da smejo ljudje na željeli uporabiti na dan 400 gramov žita ali 320 gramov moke. Če torej imaš pri hiši 10 ljudi, katerim daješ hrano, smeš potem, ko je žetev končana, dati na mlin toliko žita, da boš z moko od istega imel za gotovi čas dovolj. Računaš lahko tako: za en mesec rabim za 10 oseb 124 kg žita. Če hočem biti preskrbljen za tri meseca, moram dati na mlin približno 400 kg žita. Mlinar ne sme več jemati za plačilo merice, ampak samo denarno odškodnino. Žito se sme mleti tudi na domačih mlinih ali žrmilih.

* **Dražbanje sadja ob državni cesti.** C. kr. okrajno glavarstvo nam naznana: Letošnje sadje ob tržaški državni cesti (od Maribora proti Trstu) se bo potom javne dražbe oddajalo in sicer: v torek, dne 3. avgusta ob 4. uri popoldne na okrajnem glavarstvu v sobi štev. 20 za progo km 58–62; v sredo, dne 4. avgusta, ob 10. uri predpoldne pri cestarski hiši v Slov. Bistrici za progo km 86–94; isti dan ob 2. uri popoldne v gostilni Herman na Gornji Polškavi za progo km 80–86 in ob 4. uri popoldne pri cestarski hiši v Radželju za progo km 72–80. Če treba, se sadje odda tudi samo po posameznih kilometrih. Cena s koliki vred se mora takoj plačati. Sadno dreve, od katerega pripade sadje cestnim mojstrom in cestarem, se bo pravočasno zaznamovalo z apnenim beležem.

* **Tržne cene v Gradcu.** Debeli voli 270 do 288 K, srednje debeli 240 do 264 K, suhi 212 do 236 K; debele krave 214 do 240 K, srednje debele 136 do 200 K, suhe 104 do 132 K; bikli 184 do 260 K, mlaada živina 180 do 260 K; teleta 250 do 280 K, izjemoma 290 do 300 K; mlaade svinje 400 do 420 K, debele svinje 390 do 400 K, srednje debele — do — K, mesne svinje 400 do 410 K; ovee 220 do 260 K. (Pri goveji živini veljajo cene za 100 kg žive teže, pri teletih, svinjah in oveah za 100 kg mrtve teže.) Seno 100 kg: sladko 9 do 10.50 K, kislo 8.— do 9.—, slama 5.— do 7.50 K; pšenica 41.50, rž 33.50, ječmen 30.80, koruza 40, kroso 50 K, oves 27.30 K, ajde 60 K, fižol 90 do 100 K, grašica 180 K do 200 K, leča 200 K, proseno 120 do 144 K, pšenični zdrob 120 K, koruzni zdrob 84 do 88 K, ržena moka .... K, pšenična moka št. 0 ..... do ..... K, št. 4 ..... do ..... K, št. 6 (črna) ... do ..... K (100 kg). Jajca komad

čutno. V Nemčiji je v tem oziru še hujše. Lastniki gozdov, čuvajte svoje zaklade in ne prodajajte lesa za slepo ceno ljudem, ki bi se račni sedaj okoristili na vaš račun.

* Oddaja vojaških konj. Mnogi kmetje nas vprašajo, kje in pod kakšnimi pogoji bi se dobili vojaški konji, ki so nesposobni za armado, a bi se še za kmečka opravila lahko rabili. Mi smo se o zadevi poučili ter smo izvedeli, da se je za nakup takih konj treba obrniti na c. k. štajersko kmetijsko družbo v Gradcu.

* Dobava otrobov. Štajerska namestnija nam naznana, da se morajo živinorejci glede dobave otrobov obrati odslej na Zvezo gospodarskih zadrov za Štajersko v Eggenbergu pri Gradcu. Zveza izda potem živinorejem na kaznico za otrobe, in sicer z navedbo naslova mlina, pri katerem se dobijo otrobi. Cena otrobov je določena na 17 K 35 v za 100 kg trez vrčes. Otrobi niso samo pšenični, ampak od vseh vrst žita.

* Hmelj. Na hmeljskem trgu v Žatcu se je prodajal ozir, kupoval tuj hmelj po 30 do 70 krov za 50 kilogramov. V hmeljskem okolišu v Žatcu upliva suša zelo neugodno na razvoj hmeljskih nasadov, ki so začeli vsled tega močno hirati. Nasadi postajajo rumeni. Tudi razni mrčes je začel občutno škodovati hmeljskim nasadom. Na Ogrskem se o beta letos bogata hmeljska letina.

* Regulacija Mislinje. Okrajni glavar baron Neugebauer in načelnik okrajnega zastopa g. Günther sta se z vso vnero poprijela za Mislinjsko dolino toliko važne uravnave Mislinje. Poslanec delžen ni odbornik dr. K. Verstovšek se je večkrat peljal na Dunaj, da bi za to podjetje dobil primernih sredstev. Njegovi trdni volji se je posrečilo, da je vladu že obljubila klub vojske izplačati 50%, to je približno 80 tisoč krov. Tudi v Gradcu ni miroval poslanec in je dosegel, da je dežela tudi sklenila datu 48.000 K. Če ne bode izvanrednih ovir, se bože pričelo z uravnavo reke v krajkem času. To podjetje bože za celo dolino velike koristi, ker dela Mislinja vsao leto neizmerno veliko škode.

* Vožnja po železnici. Dosedaj se je za vožnjo po železnici od Maribora proti jugu zahtevalo, da si je vsak na mariborskem glavarstvu oskrbel prehodni list (Passierschein). Odzaj naprej pa tega za Štajersko niti treba več. Le če bi kdo se hotel peljati na Kranjsko, bi moral dobiti tak list. Kajpada je vsakemu, ki pride od drugod v Maribor, svetovalti, naj s seboj prinese kako dokazilo, da se more izkazati, — kdo da je.

Maribor. Štajerska namestnija je naznana mestni občini, da ne more dovoliti, da bi se svinjski sejmi preložili od sobote na petek ali soboto. Rekrunu mariborskog mestnega sveta frgovinsko ministrstvo ni ugodilo, — Tačko bodo torej svinjski sejmi ostali tudi v bodoče.

* Maribor. Na živinski sejem dne 14. julija se je prigralo 17 glav drobnice (mlade živine), 12 bikov, 324 krav in 184 volov. Cena je bila za 100 kg žive teže: debeli voli 225—245 K, srednje debeli voli 195—205 K, suhi 185—195 K, voli za pitanje 195—205 K; debele krave 175—185 K, srednje debele 155—165 K, suhe 150—160 K; biki 160—170 K; dojne krave 160—170 K; breje krave 170—180 K; mlada živina 190—200 K, teleta 2.10 do 2.20 K 1 kg žive teže. — Prihodnji sejem se vrši dne 28. julija.

* Maribor. Zadruga krojačev naznana, da se bo vršila letos skušnja za krojaške učence, ki hočejo napraviti skušnje za krojaške pomočnike, koncem meseca julija, ali začetku meseca avgusta. Tozadevne prošnje se morajo vložiti pri imenovani zadruži do 26. julija t. l. Na pozneje do še prošnje se ne bo oziralo.

* Krčevina pri Mariboru. Dne 11. julija je umrla Ivana Repina, žena našega pristaša Andreja Repina, stara 62 let. N. v. m. p.! — Sin počojne, H. Repina, ki je služil pri domačem pešpolku in je že začetku mobilizacije šel pod orožje, se že od 17. avgusta 1914 ni več oglašil. Nekateri vojni tovariši pa pravijo, da je prišel v rusko ujetništvo.

* Hotinja vas. Enega najboljših gospodarjev je izgubila naša vas. Na severnem bojišču je junaške smrti padel Franc Skodič, po domače Mlinar, in bil dne 15. t. m. v Matros-Vasarhelyju na Sedmograškem pokopan. Bil je šele 34 let star ter zapušča ženo z dvema majhnima otročičema. Ž njim je izgubila občina svojega večletnega odbornika, požarna bramba svojega Blagajnika. Posojilnica svojega vzornega člena načelstva, tamburaški zbor svojega izbornega tamburaša, ter cerkveni pevski zbor svojega basista. Bil je izredno talentiran, delaven in ponjen mož, zato ga je pa tudi vse spoštovalo in ljubilo. Skodič je bil zvest naš pristaš in naročnik „Slovenskega Gospodarja.“ Blagemu pokojniku ohranimo trajen spomin, njemu pa naj bo v tujini zemljica lahka!

* Sv. Barbara pri Vurbergu. Na južnem bojišču ob Soči je padel dne 1. julija ob dveh popoldne Tonček Korošec iz Zimice. Služil je pri domačem pešpolku od 15. marca t. l. Bil je nadepoln, priljubljen mladenič, a sedaj je laški šrapnel uničil njegovo mlačo življenje v službi za domovino. Pokopan je ob bistri Soči. Dne 13. t. m. je pa umrl v ljubljanski bolnišnici njegov sosed in tovaris iz mladosti, blagi Ljudevit Kamler. Naj počivata v miru med svojimi zvestimi sobojevniki-junalki!

* Jarenina. Drozg Janez iz Poličkega Vrha je odšel na vojsko dne 27. julija 1914. Skoraj je preteklo že leto dni, a ni bilo še nobenega glasu od njega. Bil je že med mrtve štet, Ljubi Bog pa je uslušal gorče molitve njegovih domačih. Dne 17. julija 1915 je pa prišla naenkrat od njega dopisnica iz Rusije, v

kateri piše: „Preljubi stariš! V začetku Vas lepo pozdravim iz daljnega kraja. Nazznanjam Vam tudi, da sem še hvala Bogu zdrav. Če bo božja volja, pa se bomo enkrat še videli. Pozdravim sestre, sosedje in vse druge znance! Srčen pozdrav od Vašega sina Janeza v Rusiji.“ — Veselja njegovih starišev in sester, ko so dobili to poročilo, ni mogoče propisati.

* Slovenske gorice. Dne 14. julija so od jugozapada na Sv. Trojico pridrveli nič dobrega obetajoči oblaki. Kmalu se je iz njih vsula med gromom in hudim nalivom toča. Napravila je nekaj škode, a ne znatne.

* Cmurek. V pondeljek dne 19. julija je umrl t. k. Št. Čmurek in posestnik Alojz Teičer, star 75 let.

* Dornova. Takajšnji graščak je dobil za opravljanje poljskega dela veče število ujetnikov-Rusov. Ujetniki-delavci stanujejo v tukajšnjem šolskem poslopju. Šlski pouk je radi tega ustavljen.

* Podlehnik. Posestniku in vozniku Michaelu Rzman je padel konj, vreden 1400 K.

* Sv. Marijeta na Dravškem polju. Naš prijatelj Anton Fric nam piše z italijanskega bojišča, da se slovenski fantje in možje, tam prav dobro počutijo. Fric je že pred vojsko pomagal ob Soči delati okope in obrambne priprave in pravil, da so naše utrdbe tako dobre, da se po sodbi častnikov ni batil, da bi Lah udrl čez našo bojno črto. Fric pošilja vsem načinom našega „Slovenskega Gospodarja“ iskrene pozdrave.

* Šmartin na Pohorju. Franc Kos, brat tukajšnjega trgovca, piše dne 7. julija iz severnega bojišča: Zdrav sem še. Sam Bog me varuje pred ruski grapaniami in šrapneli, ki nam jih Rus včasi posilja. A to je le bolj po redko, ker mu primanjkuje že strelična. Naši pa mu pošiljajo v pozdrav kar streli za strelo, da Rusu ni dolg čas. Sedaj jo bo menda že Rus kimalu pobrisal iz Galicije. Mi slovenski črnovojniki smo korenjaki. Zvečer se slišijo iz naših kopov in strelskih jarkov veseli vriski in glas slovenske pesmi doni po galiških livačah. Poprej pa, ko bo vojske konec, pa še gremo na verolomne polentarje, da še tistim damo po hrbitšču, da bodo vedeli, kaj so Avstrije in posebje še slovenski črnovojniki. Gre mi srednje dobro. V ruskem piskru si sedaj žganje kuham. Mnogo pozdravov!

* Celje. Sin tukajšnjega nižjega poštnega uradnika Vorba, Jožef Vorba, praporščak pri lovskem bataljonu štev. ..., je v bojih pri Dobrđobški planoti prišel v italijansko ujetništvo.

* Celje. Na bojišču ob Soči je padel kot narednik bivši tukajšnji trgovec J. Satter, doma iz Konjic.

* Petrovče. Iz ruskega ujetništva se je oglašil Kancijan Matevž, o katerem od dne 21. decembra 1. l. ni bilo več nobenega glasu. Govorilo se je, da ni več med živimi. A dne 15. julija pa pride pismo, ki se glasi: Ljuba žena in hčerk! Srčno Vaju pozdravim! Pisati nisem mogel boprej. Gre nam srednje; delamo od šestih zjutraj do šestih zvečer in sicer na železnici. Zaslužimo 20 kopejki na stan. Bog daj, da bi srečno prestali in se še enkrat zdravi vidieli. Akaj bo vojne konec, sam Bog ve!

* Ljubno v Sav. dol. V sredo dne 15. julija so žalostno zapeli zvonovi na Ljubnem, ko so naznariili smrt blagega mladeniča Jožefa Tesovnika, kmečkega sina, doma v Podteru. Star je bil komaj 20 let. Vsi mu želimo večno veselje v nebesih, da bi se veselil z angelji in bi tam z njimi večne pesmi prepeval. Bog in Marja mu dajta uživati sveti raj!

* Sv. Rok v Trbovljah. Nekdaj se je obhajal slovesno pri Sv. Katarini, kakor se je reklo na Potoku sv. Rok in se je zbiralo tam ogromno ljudstvo. Letos se bo ta slovesnost obhajala na god sv. Roka začenši s svečano procesijo v Zastenku in bo po dokončani procesiji slovesno sv. opravilo v čast sv. Roka pri Sv. Katarini (na Potoku).

* Rajhenburg. Tužno so nam zapeli zvonovi na dan sv. Petra ter nam naznajali vest, da je naš vrli domačin J. Pleterski, posestnikov sin iz Anž, dne 18. julija mirno v Gospodu zaspal. Služil je pri 87. pešpolku ter se je kot trobentč in poddesetnik vneto boril na severu proti sovražniku. A sreča mu ni bila mila. V jeseni je bil prvokrat začet od ruskega šrapnela v desno koleno. Komaj je nekoliko ozdravel — že se je zopet pogumno podpel proti sovražniku. A usoda mu je bila sedaj tem žalostnejša. Po večkratni borbi je bil dne 6. junija od petih strelov smrtno zabit. V bolnišnici na Ogrskem so mu odrezali desno nogo. Ves zdrobljen se je še 12 dni vil v groznih bolečinah. Dne 18. junija pa je božja roka usmiljenja napravila konec njegovemu mlačemu življenju. Rajni je bil vnet častilec Marijin, ud Marijine družbe in vrl pristaš orlovske organizacije. Kako prijavljen je bil povsil, je pričalo nebroj solz, ki je zalivali oči vsem sorodnikom in znancem. Tebi, blagi oče, dobrati, dragi bratje in sestre v tolažbo izrekamo odkrito sožalje. Rajnemu nepozabnemu Jožeku pa svestila večna luč in bodi mu lahka tuja zemlja!

* Malikamen. Dne 9. t. m. je nam toča uničila vse poljske pridelke. Največ so prizadeti vinogradi, ker so za več let uničeni. Strašne šibe, poljske ujme — reši nas o Gospod!

* Št. Ilj. pri Velenju. Umrl je v Galiciji blagi mladenič Jakob Koren. Bil je zelo priljubljen povsod, najbolj pa med fanti. Naj mu bo tuja zemljica lahka, ker mu usoda ni namnila, da bi počival v domovini. Naša fara, čepravno je majhna, je poslala cesarju dozdaj že 130 mož in mladeničev pod orožje.

Zadnja poročila došla v četrtek, 22. julija. Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Uradno se razglaša:

Dunaj, 21. julija.

Rusko bojišče.

Sovražnik se je vnočič ustavil južno od železnice, ki pelje od Cholma čez Lublin proti Iwangorodu. Kljub njegovemu trdrovratnemu odporu se je posrečilo zavezniškim četam, predreti na več mestih njegove vrste. Pri Rozami si je načrival zbor Arza, združen z nemškimi bataljoni, pot v sovražne vrste. Južno-zahodno od Biskupic so nemške čete v noči prisilile Ruse, da so se morali umakniti.

Med Bystryco in Vislo je trčila armada nadvojvode Jožefa Ferdinandha na močan odpor.

Na obih straneh Borzechowa so iztrgale naše čete v srditem metežu sibirskim polkom postojanke, katere so žilavo branili. Ta armada je ujela včeraj 30 ruskih častnikov in 6000 mož, in zaplenila 9 strojnih bušk.

Med Vislo in Pilico se je nadaljevalo zasledovanje. Nemški domobranci so predeli severno-iznordno od Zwolena prednjo postojanko mostne utrdbe Iwangoroda. Za postojanke, ki so v zvezi s to prednjo postojanko, se še vrši boj.

V izhodnem delu Galicije pri Sokalu so zopet izbruhnili hudi boji.

Ob Zloti Lipi in ob Dnjestru je položaj nespremenjen.

Italijansko bojišče.

Na Gorischem so tudi včeraj Italijani svoj splošni napad nadaljevali. Ob robu Dobrodobške gorske planote in ob območju pred Gorico je bitka divjala celo dan. Na večer se je sovražniku posrečilo, da je zavzel goro Sv. Mihaela (izhodno od Zdravščine). Danes zjutraj je generalmajor Boog s četami, ki so se dosedaj še držale v ozadju, zopet odvzel sovražniku to višino. Jugozahodno od Zdravščine naše čete vstopajo z veliko žilavostjo. Napad v bok, ki so ga izvršile naše čete z višine razvalin izhodno od Zagradia, je končno vrgel Italijane tuji tukaj nazaj. Bežali so pod velikimi izgubami v svoja kritja. Ker so naše čete obdržale v svojih rokah tudi ves jugozahodni rob gorske planote in so istotno krvavo odbile vse sovražne napade na goriško območje, niso imeli italijanski napor, kateri so jih stali ogromno žrtev, zopet nikaj uspehov.

Na ostali primorski črti vladajo razmeroma mir.

Ob koroški meji se ni nič bistvenega dogodilo.

Izhodno od Schluderbacha (Tirolsko) so tri sovražni bataljoni napadli Monte Piano. Sovražni napadi so bili odbiti. Italijani so bežali nazaj in so izgubili kaki dve tretjini svojih čet. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 21. julija.

Boji ob Narewu in južno od Varšave.

Ob reki Narew proti jugu so Nemci z naskokom zavzeli močno utrdbo med predpostojankami pri Rožanu (mesto ob Narewu, južno od Ostrolenka); pri tem so ujeli 560 Rusov in uplenili 3 strojne puške. Sovražnik skuša ob tej reki se obupno zoperstavljati. Njegovi obupni protinapadi s četami, ki so bile zbrane od območij proti Rožanu, Pultusk in Novo-Georgiewu, so se izjavili. Rusi so imeli težke izgube; 1000 ujetnikov je ostalo v nemških rokah. Ob postojankah Blonje—Grojec se je sovražnik le kratko časa držal. Prisilen vsleč nemškega pritiska, ki je naraščal od vseh strani, so Rusi začeli zapuščati svoje utrde zahodno od mesta Grojec in so se umaknili v izhodni smeri. Nemške čete so jih takoj zasledovali.

Zapadno in izhodno od Visle.

V zasledovanju so prišle včeraj, dne 20. julija, čete generalnega polkovnika pl. Woyrscha, do prednje mostne postojanke južno od Iwangoroda. V takojšnjem napadu so si priborile sovražne čete pri Vladislawowu. Za sosedne postojanke se še vrši boj.

Med gornjo Vislo in Bugom se je sovražnik vnovič ustavil za boji armadam generala-feldmaršala pl. Mackensena. Kljub trdrovratnemu odporu so udrle avstrijsko-ogrške čete pri Skryzniecu—Niedrzwici—Mali (južno-zahodno od Lublina), nemške čete pa južno-izhodno od Piaskija in severno-izhodno od Krasnostawa v sovražne postojanke. Napad napreduje.

Potop „Giuseppe Garibaldi“.

Od Karpatov do ruske meje.

Narednik Ivan Serbinek iz znane rodoljubne družine na Vrtičah v srednem župniji, ki se je že ladi udeležil prvih bojev v Galiciji, opisuje v pismu dne 22. junija boje od Karpatov do ruske meje sledoče:

Dne 24. aprila sem bil nečakom poklican k ... (poljskemu) pešpolku še s par drugimi podčastniki kot tolmač za Slovence. Godi se mi še dosedaj primeroma povoljno. Slovenci, katerih sem precej tukaj našel, so večinoma Istrijani in Krajeni. Komaj so že čakali, da pridevamo tudi slovenski podčastniki; zakaj, sem takoj spredvidel. Siromake je treba vedkrat odločno štititi...

Podajam Ti tukaj par vrstic iz svojega dnevnika:

Prišedši dne 28. aprila zopet v fronto, so bile naše postojanke še v Karpahih, a se dolgo po tem, dne 5. maja, se Rus naglo umakne in mi jo naglo odkurimo za njim. Marširamo tako do 7. maja. Naša stotinja je bila ravno prednjih patrulja. Pri obrenku nekega gozda trčimo z Rusi skupaj. Artillerija jim pošlje takoj ducat granat in šrapnelov in mi hajd nad sovražnika, ki pa nas ni čakal. Tačkoj je popihal, kaka dva bataljona, skozi gozd in mi za njim, hoteč ga ujeti. A zmotili smo se, ko prilomastimo skozi gozd, se nam odpri prost, malo hribovit svet. V ozadju na višjem hribu smo pa opazili cele kolone umikajočih se Rusov, katere so ščitili eni, s katerimi smo se sprejeli. Takoj nas opazi sovražna artillerija, katera nas od treh strani obdeljuje z šrapneli, tako, kot bi sipal jerbasse orebov na nas, tako, da smo morali obstati na mestu ter se kot krti zariti v zemljo.

Prebuditivši se drugo jutro, gledamo, kako se naj Rus zopet lotimo, a glej čudo! Ne siha ni bilo več o njem. No, in mi seveda hajd za njim. Korakamo po neki strmi, kar pride vest, da Rus čopi na nekem gozdnatem griču pred nami. Tačkoj se ga letimo. A predno je nastala naša, smo sovraga obkolili od vseh strani ter ga s par strojnimi puškami vred ujeli. Stalo nas je pač precej žrtve! Grič, od vseh strani gozdnata strmina, je bil liki trdnjava, ki jo je bilo treba naskočiti. Dne 9. in 10. maja je ležala gosta megla na zemlji in le previdno in počasi ga mahamo za sovražnikom, dokler ga ne dobimo ob 10. uri zvečer na robu nekega gričevja pred dolino, na kateri se je zopet ustavil. Tačkoj se mu po neči prizplazimo bližje in skopljem jarke. Bilo je na visokem hribu, ki je nudit lep razgled po celi ruski brozgi, ki je zakovana čepela pod našimi nogami. Obdelovali smo jih z smernim strelenjem. A kar naenkrat popoldne se zasliši na naši levi strani strašen grom topov. Bil sem ravno male zadremal radi silne utrujenosti, ko me vzbudi grom, da naglo pogledam, kaj to pomenja. In glej čaroben prizor! Ob svitu zahajajočega solnca so se videle na pregledni ravnini goste čete naših na levi strani sovražnika, grozeč mu, ga zajeti in obkoli. A domislil se je, da ima noge, s katerimi se da utiči.

In res, tekel je po obširni ravnini nazaj, zmesan, da je izgledalo, kot bi razdejal mrvljinec. Naša artillerija pa mu je škropila v slovo z šrapneli še vse haje, kot on nas pri prvem pozdravu. Mislim si: Sedaj pa že imaš, česar si iskal! Zakaj se pa zoperstavljaš.

Ta razgled ne pozabim nikoli. Bil je res z visokega hriba na bežeče Russ v ognju naše artillerije nad vse okušen, katerega bi tudi Tebi, dragi prijatelj, rad privoščil. Bila je to zadnja ruska postojanka pred Przemyslom, iz katere je bil dne 10. maja izgnan.

Drugi dan se podamo seveda zopet za njim. Čez dva dni dospemo do Sanoka, kjer en dan počakamo, da se napravi most čez ondotno reko. Nato jo krenemo brez boja na južno stran Przemysla, katerega pustimo na strani. Ostali smo tam v rezervi celih 16 dni do 3. junija. Imeli smo dovolj priložnost, uravnati si svojo že precej razdrapano kočo. Tam izvemo po novem armadnem povelju, katero sem za Slovence v posebno zadovoljnosten polkovnika prestavil na slovensko, da nam je tudi Italija napovedala vojsko. Sila ogrožen nad izdajalskim zavratnim sovražnikom sklenevno z dvajno srdostno mahati po Rusih, da tako prej dospemo do Laha, da ga kaznijemo še huje kot Rusa z ognjem in mečem za njegovo nezvestobo.

Na praznik sv. Rožnjega Telesa jo odrinemo od tam, ker so Russi Przemysl že zapustili. Krenili smo na drugo pot proti Markowni na pomoč drugi nemški armadi, katero smo nadomestili, da se je mogla razviti na drugo stran.

Dne 13. junija začenemo marširati v 26 milj dolgi ondotni gozd, iskajoč sovražnika, katerega smo isti dan popoldne tudi našli. Tačkoj se ga ob strani Nemecov lotimo z bajoneti; a zmotili smo se. Skrat je imel močno utrjeno postojanko z žičnimi ovizami, za katere še vedeli nismo. Ko smo mu tako v sumi pridrveli na ne celo 100 korakov bližine, nas sprejme s takim ognjem, da je bila groza. Preostajalo ni nič drugega, kakor zagrebti se v zemljo, ako sem hotel uteči sovražni krogli. Strašen je boj v šumnatem gozdu, kjer sovraga ne vidis prej, nego da trči v njega. Marsikateri naših je našel tam nenadno smrt za milo domovino. Mene je menda sam Bog dovedel do nekega debelega bora, ki me je ščitil pred getovo smrtnjo. Ostal sem tako skoro sam podčastnik naše stotnine...

A sovrag se je vendar moral umakniti. Nemci so udriči še fronto in mu padli v bok. Hočeš, nočeš, moral je vendar nazaj. Po dvadnevnem maršu v gozdu dospemo zopet do njega ter se ga takoj lotimo. A utekel je brez boja čez mejo pri Džikovu v svojo deželo. A mi se podamo na desno, kjer pri podzemju mestu S... držimo naše postojanke. Trd oreh nas je zopet čakal tukaj. Prodiranje po pregledni ravnini v dobrem ruskom olju, kjer so nas zopet silno obdelovali ruski šrapneli, smo ležali zakovani kot krti, čakajoč nadaljnih prizerov.

Upam, da bomo tudi tukaj, spleh v Galiciji, Russi kmalu izgnali, da se skrivo spravimo nad Laha in tudi nju pokažemo pot v njegovo polentarsko deželo.

Vi snoise, da mi Ruse.

Infanterist Franc Purg, doma iz ptujske okolice, nam pošilja s severnega bojišča pesmico, katero je skoval v strelskih jarkih. Iz kitic veje pravi slovenski duh in vstavnost slovenskega vojaka. Purg piše med drugim:

Kjer sem, se imamo prav dobro. Sovražnika bomo tudi še skoraj pregnali iz naše zemlje. Sedaj Vas menda delo sili ter booste začeli mlatiti. Vi domačini booste mlatili snope, a mi tukaj Ruse.

Ljubi stariši, kateri imate svoje sinove v vojski, nič ne žalujte za njimi. Bo nam že ljubi Bog dal skoraj čas, da bomo prišli k Vam domov. Zdravi ostanite! Prav lepo ptičice pojo tu v daljni mi tujini, a meni sreči hrepeni po ljubi domovini.

Rusi nam poslali krave.

Rudolf Povh, vojak pri c. kr. 47. pešpolku, doma pri Sv. Venčeslu, ki se nahaja sedaj na severnem bojišču, piše dne 2. julija svojemu očetu Ivanu Povh, nadučitelju pri Sv. Venčeslu nad Slov. Bistroc:

Dragi stariši!

Srčna hvala za pismo. Sem zdrav in mi gre po vsem dobro. Častnike imam popolnoma druge kot od začetka. Prejšnji so postali vsi na pustni dači v blagor domovini. Niti enega podčastnika, s katerimi sem prišel na bojišče nimač več, ravno tako tudi nobenega prvega tovarista. Znanca sta mi edino Pliberšek iz Visoč pod Slov. Bistroc in Škerbinik, po domačo "šafer" na Špod. Ložnici.

Dne 4. junija je bil ljudi boj, ki je trajal celi dan in noč. Drugo jutro obojestranski večkratni naskoki. Takrat sem zgubil svojega četovodijo, (sedaj je bil že štabni narodnik) s katerim sva si bila najbolj na roke. Zadela ga je krogla ravno v vrat. Prihitel sem mu na pomoč, ter mu v sredi razpokajočih sovražnih šrapnelov in granat rano obvezal. Se razume, da sem takrat stavil tudi svoje življeno v nevarnost. Prosil me je, naj mu odvzamem donar, kakor tudi njegov browning-revolver in druge dosti redne roči, toda že sem moral poprijeti za puško in z burnim "hura" zopet naprej. Zaradi prevelikih izgub smo šli za 500 korakov nazaj. Drugi dan pa smo zapodili Russ od tamkaj. Bežati so morali do Dunesta. Ta bitka je bila ob reki Prut, severno od mesta Pessinay. Sedaj imamo mirno stališče. Reko Prut smo morali pregaziti, ker ni bil mosta. Na mestih smo bili de prih v vodi. Sam se čudim, da nismo od prevelikih naporov vsi pocepalni. Vse eno se pa počutim zdravega bolj nego doma. Človek se v vojski telečeno utrdi. Vsaka jed mi gre v slast, trdemu podzemeljskemu ležišču sem navajen, nobeden marš mi ni več pretrežaven, žeje sem navajen, istotako tudi gladu, če treba, sicer pa imamo sedaj obila jestvin, da se ne more nobeden pritoževati. Vprašali ste, ako sem vedno v "švarmliniji" (rojni črti). Se razume, da vedno.

Lep dogodek smo imeli pred par dnevi, ko so Russi dve mladi kravi napodili z enim dekletom k našim ograjam, da se prepričajo o naših minah. Ena je sicer eksplodirala, toda kravam se nič ni zgodilo. Mi smo krave nato postrelili, dekleta ujeli in na višje poveljstvo arretirali. Krave smo o mraku na varnostni kraj spravili ter do kosti oskulbi. Krompirja imamo obilo na razpolago. Če nam bo v bodočo tako šlo, petem pridemo "debeli" domov. Tudi vina dobimo vsak teden po dvakrat, vsakokrat pol litra. Pridno dajemo tudi po svinjah, katere po ceni kupimo. — Plečko je sedaj tudi z menoj in on mi je prinesel iz bližnje vasi 1 kg svinskega surovega mesa za 1 K 40 vin. Kaj ne da po ceni? Samo za cigarete je slab. Vreme po vsem lepo in ne prevroče, kajti vročina se tukaj po poljanah nekako izgublja. Noči primerne. Za kurjavo je tukaj hudo, ker ni gozdrov. Srčne pozdrave!

Vaš Rudolf.

Od začetka do zmage.

Matija Sirš, doma iz Šardinja pri Veliki Nedelji, ki služi zdaj pri c. kr. delavske oddelki št. ... v Polju, piše občinskemu predstojniku g. J. Kuhariču to le pismo:

Z velikim veseljem in radostjo sem prejel "Slov. Gospodarja" in se Vam prav iskreno zahvalim, da ste mi ga naročili, ker ta list vsak tukaj rad bere. List gre od rok do rok tako dolgo, dokler ne dobimo novega. Jaz ga pri poročam vsem Slovencem. Ko sem bral "Gospodarja", sem imel polno tovarišev okrog sebe. Brali smo, kako napredujejo naše čete na vseh straneh. Začetek je bil težavev, pa bo zmaga tem bolj slovensna. Trije bratje smo in vsi se borigmo za našega presvitlega cesarja in našo domovino. Jaz sem že od začetka vojske pod zastavo, a ona dva pa sta zapustila tudi svoje žene dne 15. februarja. Najstarejši, Martin, je že na Ogrskem v bolnišnicu, ker mu je šrapnel odtrgal kazalec na desni roki. Majši je na Kranjskem in jaz pa tukaj v Polju, kjer čakamo polentarja. Ko se nam prikaže, mu nasipljemo svince v buče. Nekaterikrat nas je že prišel polentar obiskat v Polo, seveda samo po sraku in se je moral vsikdar poprej umakniti, pradno je naredil kako škodo. Naša artillerija ga je hitro opazila in ga začela obstrelijevati.

Tu v Polju se vedno spominjam na dragi dom in domače. Posebno hvaležen sem g. župniku za rožni venec, katerega so mi ob slovesu darovali in tudi blagoslovili. Ta rožni venec še danes imam in tudi rad molim nanj za srečno zmago. Skoro bo že leto dni vojska trajala, pa še nismo skoro nič ingubili. Zato pa bo in mora biti zmaga na naši strani. Ko se bomo enkrat vračali domov, bomo klicali vse: "Živela Avstrija! Živela domovina in narod slovenski!" Mi se ne vojskujemo samo za sebe, ampak tudi za naše otroke in za dolgi in trajni mir v naši domovini. Iskrene pozdrave!

Uradno določene cene za novo žito.

Za novo žito veljajo do nove žetve 1916 sledče uradno določene cene (za 100 kg):

Pšenica in pira	rž	ječmen za pivovarne	drugi ječmen	oves	koruza	ajda
34 K	28 K	28 K	26 K	26 K	—	—

Ako se pšenica odzvame po vojno-žitnem prometnem zavodu, njegovem pooblaščenu ali od zavoda najetem mlinu ali skladišču pred 16. septembrom 1915, rž pred 16. avgustom 1915 in oves pred 1. oktobrom, se bo k gorej določenim cenam dal pridatek, kateri bo znašal pri 100 kg: 1. pri pšenici v času do 31. julija 1915 4 K, do 15. avgusta 3 K, do 31. avgusta 2 K in do 15. septembra 1 K; 2. pri rži do 31. julija 2 K, do 15. avgusta 1 K; 3. pri ovsu do 15. septembra 1 K. Za koruzo in ajdo se bodo cene še le pozneje določile.

Loterijske številke.

Trst, dne 14. julija 1915: 33 45 46 66 73
Dunaj, dne 17. julija 1915: 80 5 56 62 26

Mala naznanila

Organist in cerkevnik, 52 let star, toraz vojaščine prost, ceciljansko izrazen, z jake lepinji sprévali, oznenjen, želi sred avgusta t. l. službu spreminiti. Naslov v upravitelju. 449

Enosadstropna hiša se po ceni proda. Vpraša se pri lastniku hiše v Studencih pri Mariboru. Šelska ulica št. 9. 451

Šehe gobe, fižol, vinski kamen ter sploh vse dejavnje pridelka, kakor tudi vrste vrča kupi veletrgovina Anton Kolene, Celje Graška cesta št. 22. 450

Sprejme se takoj izvežban trgovski pomagščik in ubane iz poštevne hiše v trgovini z mešanim blagom A. Pinter v Slov. Bistrici. Učenec mora obiskovati tukaj trgovsko šolo, kar je velikega pomena. 457

Organist in cerkevnik, z dobrimi sprévali, prost vojaščine, ter ob enem tudi posojilniški tajnik, ki deluje pri večji posojilnici, ter amočen voditi posojilniško knjigovodstvo, želi spreminiti primerno službo. Cenjene ponudbe na upravitelju "Slov. Gospodarja" pod "Treznost" štev. 452

Dva mesece se sprejmeta stara od 15 do 17 let na tri leta. Plača na leto 50 do 100 Kron, stanovanje in hraao, pri gospodu Anton Marčiču, umanjarija v Slov. Bistrici. 428

Krejškega meseča takoj sprejme. Prednost imajo tisti, kateri so izstopili pri mojstru, ki je bil k vajnikom. Jakob Skaza, krojač Slov. Bistrica. 427

Kemil izvežban specerist, ziročen ob eksplozivih deželnih jesikov, se takoj sprejme pri tvrdki Franc Iglič v Ptaju. 419

Sprejme se meseča za lecitarstvo in en hlapac pri g. Duheku, lecitar Maribor. 414

Cerkvenik in organist — rokodelec izjemno stalne službe. Naslov v upravitelju pod štev. 435

Kupim malo posestvo na Štajerskem, ki ni preveč oddaljeno od farne cerkve in se lahko redi ena ali dve kravi. Ponudbe z ceno naj se pošljajo na Blumer Nežo, Št. Pavel pri Preboldu, katera je prijaznosti pove naslov. 436

Učenca sprejme za lecitarstvo in en hlapac pri g. Duheku, lecitar Maribor. 414

Jajca, surovo maslo, smetana.

Kupujem prima sveža jajca, čajno maslo, maslo za kuho in smetano. — Dopisi z navedbo cen na trgovino z jajci in maslom Tereze Hinterberger, Dunaj XII., Schönbrunner strasse štev. 196. 441

Predajške se sprejmejo v trgovini manufakturnega blaga Worsch, Mariator, Gospoška ulica. 454

Učenca, večega obeh deželn